

Võru Gümnaasiumi häälekandja

DICTUM FACTUM

jaanuar 2025 (17)

ÖELDUD-TEHTUD

ESIMENE KOOLIPÄEV, 2. SEPTEMBER

See aasta algas päikseliselt ja värviküllaselt, ent teisiti kui eelmisel üheksal korral – Karmo Kurvitsalt on teatepulga üle võtnud uus koolijuht Karl Kirt.

Tänavune mõisnik ja aktuse moderaator Lasse Richard Sissas üllatas kooliperet muusikalise tervitusega „Ma sulle ulatan käe“ (sõnad ja viis: Silja Otsar), millega sujuvalt liitus direktor.

Lasse: „On sügis käes ja punetavad pihlad.

Mul tulvil suvest ja elamustest hing.

Kuid magus-mõrkjas elevus on rinnas,
sest oma viimast kooliaastat algan siin.“

Refr: /---/

„Ma sulle ulatan käe, Karl Kirt, me kooli uus juht.

Saad sellest koolist kaasa väe,
kui targalt hoiad kurssi üheskoos.“

Karl Kirt: „On suvi läin'd, täis tegemisi, puhkust,

Kuid meeles mõlkunud Võru ja VG. /---/“

„Ma sulle ulatan käe, mõisnik Lasse,
me esindusnoor.

Saab sellest koolist kaasa väe,

kui targalt hoida kurssi üheskoos.“

SISUKORD

ESIMENE KOOLIPÄEV, 2. SEPTEMBER	1
FOOKUSPILT – KOOL 10	3
SÕNAS JA PILDIS DIREKTOR KARL KIRT	4
KUIDAS TEIL SEAL LÄHEB?	8
MIS ON SEE, MIS ÄRKVEL HOIAB HINGE?	23
MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL?	27
SPORT	43
VALIKAINED	44
ESIMESE PERIOODI TEGIJAD	49

FOOKUSPILT – KOOL 10

2015. aasta 31. augustil alustas **Karmo Kurvitsa** juhtimisel aadressil Seminar 1 tööd Võru riigigümnaasium. Gümnaasiumi tarbeks renoveeriti 2014.-2015. aastal Võru vanim maja, 18. sajandi keskpaigas ehitatud Võru mõisa härrastemaja, kus on tegutsenud muu hulgas Võru kreiskool, Võru Õpetajate Seminar ja viimati Võru I Põhikool.

VG **missioon** on olla avatud, akadeemiline ja mõtestatud valikuid pakkuv piirkonna haridustempel, kus väärtustatakse pingutust, häid suhteid ja soovi pidevalt edasi areneda.

VG **visioon** on laduda tugev haridusvundament koos kodukandi juurtega, millest saab noortele kindel alustala ja hüppelaud, et pürgida elus edasi.

VG **väärtused** on hoolivus, süsteemsus, pingutus, areng, turvalisus, Võru juured.

Täna on koolis 243 õppurit, 33 töötajat, tänavu sügisel alustas koolijuhina **Karl Kirt**. Kool on pälvinud palju tähelepanu ja tunnustust: Võru linna aasta haridus- ja kultuuriasutus (2017), aasta ettevõtlusõppe edendaja

(2017), aasta kooli konkursi II koht (2019), aasta õpilasesindus (2019), väärtuskasvatuse kool (2019), hea kooli edendaja (2019), aasta kool (2020).

Oktoobrikuu esimesel päeval tähistasime pidulikult oma kooli **10. sünnipäeva**. Õpetajate ansambel avas peo lauluga „Õnne tipul“ (R. Charpenter, klaveril õp Silja Otsar), kõlama jäi mõte, et me oleme koos „läbi käinud kõik maailma teed“. Tõepoolest, oleme rännanud võõrail mail ja jõudnud vanadest hallidest aegadest tänapäeva välja. Kõrvaltvaataja ei pruugi aduda, kuidas on võimalik reisida kodust lahkumata, ent rännata võib ka atlase ja/või kirjasõna toel, mis võimaldab minna süvitsi aegade algusesse ja tõmmata paralleele kaasaja elunähtustega.

Direktor Karl Kirt nentis avakõnes, et riigigümnaasiumi rajamine on muutnud kogukonna traditsioone, mõnes mõttes paisanud segi harjunud elukorralduse. Nende aastatega on kool loonud teatud standardi, maine, mida tuleb hoida. Aeg on küll praegu keeruline, ent me saame hakkama: koolis töötavad oma ala tipud ja keskkond on väga toetav.

Mõisnik Lasse Richard Sissase sõnutsi elame lugude maailmas, kus meilgi on oma lugu rääkida. Tänapäeval on tänu videotele võimalik hetki taas ja taas elustada. Tore oli üle vaadata, millise õhina ja hooga hakati pürgima eesmärgile **luua kool, milles tahaks ise õppida**. Iga julge algusega käivad kaasas linnalegendid, nt see, et hilineja peab jooksma tiiru ümber koolimaja, enne kui uks avatakse. Aasta kooli konkursi video „Haridus ja haritus“ näitab, et iseendale kindlaks jäämine tekitab austust, nii et Ranel hakkaski lõpuks „oma haridust tahtma“. Direktori ja Anna Elisabet Ago duett kinnitas, et seda teed, mida parimad on varemgi tallanud, kõnnime täna, rõõm südames, iga ilmaga.

Alguses eksperimendiks peetud haridusuuendusest suurt arvata ei osatudki, majas toimuv oli linnarahva silmis kaetud justkui saladuslooriga, nagu tegutses vanas mõisahäärberis mingid salaseltsid. Mida aasta edasi, seda selgemaks sai, et aetakse õiget asja, ja hirmulugude asemel hakkasid ringlema vahvad seigad, mida oleks tahtnud oma silmaga näha, nagu näiteks õpetajate jõulunäidendis keemiaõpetaja Ulvi Kruusi hernetera ja bioloogiaõpetaja Marika Karden-Rauda mutionu rollis. Maivi Liiskmanni ja mõisniku laul võttis kokku tänase tunde: „Nii hea on elada!“ Annelly Hindrikson esitas Mari Jürjensi laulu „Omaenese ilus ja veas“, meenutades tööka „pole midagi uut päikese all“ - kõik on kord juba tehtud, ühel või teisel moel. Teame sedagi, et kõike siin ilmas ei saa, ometi otsime, püüdleme, hulbime. Väikesed võidudki inspireerivad, toovad mõttekaaslasi. Paljut, mis läinud, igatseme taga, hoiame kinni ja laseme lahti. Rahvatantsuansambli Hopser esitatud „Laiali“ andis tantsukeeles edasi need mõtted ja tunded, mis sõnadesse valamata jäid. **„Elu on laul, mida laulame koos, ja neid laule on palju veel ees“** (segakoor, juhendaja õp Silja Otsar).

Palju õnne, VG!

SÕNAS JA PILDIS

DIREKTOR KARL KIRT

Tõrvas üles kasvamine

Olen peaaegu kogu elu elanud Tõrva linnas. Seal olen ma sündinud, koolis käinud ja seal on tänaseni mu kodu. Tõrva on olnud üks eriline paik. 2000. aastal alustasin Tõrva Gümnaasiumis kooliteed.

Algklassides olin ma väga aktiivne: võtsin osa näiteringist ja poistekoorist. Kooli suurel juubelil 2002. aastal esitasime poistekooriga laulu „Kikilips“, mida paljud mäletavad tänini. Endise Patküla kooli ruumidesse rajati noortekeskus, kus tegutses ELO (Edukate Laste Organisatsioon), kus toimus igal aastal põnevaid üritusi ja suurlaagreid. Kõige eredamalt mäletan Arukülas toimunud rahvastepallivõistlust, kust tulime oma klubiga tagasi esikoha karikaga.

Lapsepõlv Tõrvas möödus rõõmsalt, sest ümberringi oli palju sõpru, kellega sai õues mängida. Sekka ka muidugi esimesed arvutid, mis hakkasid aega röövima. Minu lapsepõlvkodu kõrval on Tikste ürgorg koos metsaga, kus igal aastaajal oli võimalik erinevaid tegevusi teha. Talvel sõitsime ise paisjärvele sisse suusa- ja kelgurajad ning suvel ehitasime metsa onni.

Õpilasesindus ja noortevolikogu

Minu huvi ühiskonna toimimise vastu sai alguse juba üsna varakult. Mind huvitas, kuidas riik töötab ja kas ja kuidas ma ise saaksin riigi toimimises osaleda. Selle tulemusena täitis minu soov liituda õpilasesindusega. Esimest korda liitusin 2005. aastal, kui olin 6. klassis. Olin aktiivne osaleja kuni kooli lõpetamiseni 2012. aastal ning juhtisin Tõrva Gümnaasiumi õpilasesindust aastatel 2008–2011.

Õpilasesindusega algatasime mitu olulist traditsiooni ja proovisime seista õpilaste eest. Mõned algatused on säilinud tänini, nagu näiteks ööorienteerumine, spordipäevad, klassidevaheline mälumäng, jõulupeod. Mäletan, et tegelesime õpilasesindusega näiteks sellega, et tualetid ja riietusruumid oleks korras, et kooli tuleksid õpilaste jaoks koolikapid, oli teisi teemasid. Algatasime ka aasta õpilase valimise traditsiooni. Tagasi vaadates on hea meel sellest, kui palju algatusi viisime sellel ajal ellu; kaasa aitas julgus katsetada ja eksida, toetav koolimeeskond ning hea seltskond õpilasesinduses.

Õpilasesinduses olles sain aru, et teemadering jääb kitsaks, sest tahtsime kaasa rääkida ka linnaelu puudutavates küsimustes. Nii kogus tuure idee luua Tõrva noortevolikogu. Sellele aitas kaasa ka Eesti Noorteühenduste Liit ning noortekeskuse toetus. Olin üks algatajatest, kes noortevolikogu loomise juures oli, ning ka selle esimene juht (2010–2013). Alguses läks meie ettevõtmine natukene rappa - planeeritust 11 liikmest saime kokku kõigest 6. Tegevus kogus hoogu ning lisavalimistega saime 11 liiget kokku. Mul on hea meel, et Tõrva Noortevolikogu tegutseb siiani ning sai eelmise aasta lõpus taas uue hingamise.

Minu noortevolikogu teekond lõppes 2016. aastal. Esimest korda kandideerin päris valimistel 2013. aastal; 2017. aastal osutusin valituks Tõrva vallavolikogu liikmeks ning uuesti 2021. aastal.

Teater ja lava

Laval olen olnud palju: juba lasteaias esinesin alati ning mäletan ka ühel laulukonkursil osalemist. Algklassides töime õpetaja Eve Valliste juhtimisel lavale „Seitse kitsetalle“, kus mängisin kokapoissi.

Elu on toonud üksjagu võimalusi: põhikoolis ja gümnaasiumis osalesin näiteringis, mille juhendaja koostas ise päevapoliitikast laetud tekstide põhjal koomilisi näitemänge. Peale gümnaasiumi liitusin muusikalitrupiga Kungla, kus tegin kaasa kolm hooaega. Sellele on lisandunud rida väiksemaid ülesastumisi. Kunglaga osalesime ka Narvas Teatrikuse projektis, mille lõpptulemusena pidime lavale tooma ühe etenduse, mille eest pälvisin kogu projekti raames parima meesosatäitja tiitli.

Lisaks sellele vedasime sõpradega mõne aasta eest omanäolist põgenemismaja, mille rajasime endisesse koolihoonesse Helmes. Põgenemismaja asus kolmes klassiruumis ja lasketiirus. Minu roll oli välja mõelda põgenemismaja lugu ning olla kahtlust äratav mängujuht. Ühelt poolt oli osalejate jaoks tegu mõistatuse lahendamisega, teisalt aga suure teatrietendusega ning iga kord oli see täiesti erinev kogemus nii minu enda kui osalejate jaoks.

Viimasel ajal on ülesastumised olnud projektipõhised, enamasti on tegu kõnepidamiste või sõnavõttudega. Mulle meeldib oma kõned ise kirjutada, tehisarubi abi ma ei kasuta.

Kultuuriasutuse eestvedamine

Minu üks hobi on Tõrva kino Koit eestvedamine. Alustasin Tõrva kinos abilisena 2019. aastal: uuendasin kodulehte, tegin statistikat ja toetasin seal, kus vaja. 2020. aastal, lõpetades Tartu Ülikooli, kirjutasin Tõrva kinost ka oma magistritöö. 2020. aasta augustist võtsin Tõrva kino tegevjuhi ameti üle ning koos hea sõbraga veame kino tänaseni.

Tõrva kinohoones on filme näidatud 1953. aastast. Kuigi selle perioodi jooksul oli filmide näitamisel umbes 10-

aastane katkestus, on tänaseks hoone taastatud ja elu keeb. Iga nädal näidatakse filme. See on suur saavutus, sest taolisi eesrindlikke väikekinosid on Eestis vähe säilinud. Oma vürtsi annavad puuküttega ahjud ja kino retrohõng.

Raadiotöö

2014. aastal algatasime Tõrva noortevolikogu noortega Tõrva Raadio. Minu üks ülesanne oli olla esimese raadio saatejuht. Meie teadmised raadiost ja raadiotööst olid toona väga algelised, kuid hullumeelse projektiga lükkasime raadio käima. Esialgu pidime kajastama Tõrva Tule-Päevasid ja olema eetris igal suvel. Mäletan oma esimest saatetundi – närv oli sees, käsi värises, kuigi esialgu arvasin, et mis ta siis ära ei ole.

Sellest ühekordsest suvisest projektist on tänaseks kasvanud välja mõnus raadio, kindla programmi ja oma ruumidega. Raadio on eetris kaks korda aastas: suvel ja talvel. Tõrva Raadio andis mulle võimaluse hiljem kätt proovida ka Raadio 2-s, kus 2016. aastal tegin koos oma hea sõbraga saadet „Suveraadio“, ning aastatel 2015–2020 töötasin Valga raadios Ruut FM nii peatoimetaja kui saatejuhina.

2019. aastal õnnestus raadiotööle sarnase meedialiigina proovida ka spordikommentaatori tööd Delfi TVs, kui kommenteerisin koos hea tuttavaga Valga korvpalliklubi kodumänge.

Eriilmelised töökohad

Minu elu on vaatamata noorele eale olnud küllaltki kirju. Arvan, et see ongi toonud mind täna siia, Võru Gümnaasiumisse. Kõik elu keerdkäigud ja ettevõtmised annavad olulisi teadmisi, oskuseid ja kontakte, et saavutada oma sihte ja pürgida edasi.

2014. aastal kutsus toonane kaitseminister Sven Mikser mind oma abiliseks. Minu ülesanne oli kohtumiste ettevalmistamine, ministri toetamine, suhtlemine Riigikogu ja erakonnaga ning kalendri pidamine ja jälgimine. Selle kogemusega kaasnes ülekuulamine Kaitsepolitsei ametis, millele järgnes riigisaladuse luba. See periood viis mind kokku toonaste riigijuhtide absoluutse tipuga ja oli võimalus väga lähedalt näha, kuidas Eesti riiki juhitakse ja kui keeruline see tegelikult on. Kaitseministeeriumist liikusin sama aasta sügisel edasi põllumajandusminister Ivari Padari abiliseks, mis viis mind kokku paljude Kagu-Eesti inimestega.

Pärast valitsuse vahetust lõppes ka minu tööpõld pealinnas ning siirdusin tagasi Valgamaale. 2015. aasta lõpus osutusin valituks Valga linnavalitsuse spordi- ja noorsootööspsialistiks, mis oli isiklikus vaates oluline etapp minu elus. Seal õppisin ametnikuna kohaliku omavalitsuse toimimist, lisaks sellele sain meeskonnas anda olulise panuse Valga linna spordi- ja noorsootöö arenguks. Suurim väljakutse sellel tööol oli 2017. aastal Eestimaa talimängude korraldamine, mis tõi Valgamaale ca 2000 võistlejat.

2018. aastal siirdusin tööle Eesti Noorsootöö Keskusesse, kus minu ülesanne oli toetada kohalikke omavalitsusi erinevate noorsootöö tegevuste elluviimisel. 2020. aastal olin lühikest aega Valga valla asevallavanem, kus juhtisin valla haridus-, kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonda. Sellesse aega jäid COVIDi-piirangud ja sellega seotud väljakutsed, näiteks tuli organiseerida toidupakkide vedamist ja asutuste töö korraldamist sel ajal, kui füüsiliselt kokku ei tohtinud saada.

2021. aasta suvest olen aga täielikult pühendunud haridustööle. Viljandimaal töötasin kahe kooli juhina -

Tarvastu Gümnaasiumis ja Tarvastu Muusika- ja Kunstikoolis. Tegu oli paraja väljakutsega, sest nii suurt asutust nii suure vastutuskooormaga ei olnud ma enne juhtinud. Lisaks sellele tuli palju õppida, sest haridusmaastikuga nii süvitsi polnud ma enne kursis.

Võrkpall

Minu üks hobi on võrkpall, mida olen harrastanud 2008. aastast alates. Tõrva Võrkpalliklubis käivad koos tõelised võrguentusiastid, keda juhendavad kaks kogenud treenerit, kelle käel all said võrkpalli põhitõed kiiresti selgeks. Võrkpalliturniirid on viinud erinevatesse Eestimaa paikadesse ja tegelikult ka kaugemale. Võrkpall meeldib mulle just seetõttu, et teiste mängijatega otsest füüsilist kontakti on minimaalselt ning tegelikult on selle aja jooksul olnud ka sporditraumasid õnneks vähe. Võrkpall on peaga mäng. Mõttetevõime peab kogu aeg käima, iseennast peab kontrollima ja välgukiirusel vastu võtma otsuseid. Samas õpetab võrkpallimäng meeskonnatööd ja suhtlust, üksteisega arvestamist ja ka seda, et mõnikord peabki olema varumängijate pingil ja ootama oma hetke.

Lisaks võrkpallile meeldib mulle väga jälgida ka laskesuusatamist ja kergejõustikku. Proovin end üleüldse Eesti ja maailma spordieluga kursis hoida.

Reisimine

Minu esimene suurem välisreis oli koos isaga Pariisi 2008. aastal; temaga koos reisisime väga ägedatesse paikadesse, nagu Rooma ja Veneetsia, Lõuna- ja Põhja-Soome, Norra, Rootsi, Taani, käisime ära ka Venemaal Peterburis. Kahju, et Venemaa agressiivse poliitika tõttu ei taha ega saagi praegu enam sinna minna. Peterburi on tohutu kultuuripärandiga ilus linn.

Nüüd on minu peamine reisikaaslane abikaasa, kellega oleme samuti erinevates Euroopa linnades turismireisidel käinud. Samas on oluline ka Eestimaa avastamine. Käime mitu korda aastas Tallinnas reisil ja avastame seal iga kord uusi paiku, mida enne ei ole külastanud.

Lõpetuseks

Minu sõnum on see, et erinevatest võimalustest tuleb kinni haarata; aeg-ajalt hullumeelsetele asjadele JAH öelda, sest need võivad avada uusi uksi, mis oleks muidu võinud lukku jääda. Elu on õpetanud mind ülemäära mitte kahetsema, vaid võtma erinevatest kogemustest kaasa eluks vajalikke teadmisi ja oskuseid. See on kasvatanud mulle paksema naha, samas suurendanud empaatiat ja eri poolte mõistmist, sest olen ise saanud väga erinevates rollides olla.

Samas on elul õnneks veel väga palju pakkuda - nii vähe on veel kogetud. Ootan põnevusega, mis saama hakkab.

FOTO 1. Tõrva Gümnaasiumi poistekoori esinemine Tõrva Gümnaasiumi juubelil (tagareas, paremalt esimene).

FOTO 2. Suvel 2024 lavastati Valgas militaarfestivalil etendus 1944. aasta sõjakoledustest. Projekti raames sündinud etenduses lõin kaasa koos teiste vabatahtlikega.

FOTO 3. 2023. aastal õnnestus osaleda saates „Rooside sõda“ ning läks väga hästi! Minu öeldud „V Spa“ tõi meile rohkem kui 3000 eurot.

FOTO 4. Kevadel 2024 toimus Valgas piirilaat, kus olin õpilasfirmade laadal žüriis.

FOTO 5. Londonis asub Madame Tussaud' vahakujude muuseum, kus saab kohtuda kuulsustega. Pilt tehtud 2021. aastal, kui ainukene koroonapiirang Londonis oli siseruumides maskikandmine.

FOTO 6. Direktorina tuleb pidada kõnesid. 2021. aastal Tarvastu Gümnaasiumi staadioni avamisel.

FOTO 7. Üks minu lemmikspordiala, mida jälgin, on laskesuusatamine. Esimene ja senimaani ainus kord, kui sain proovida kätt lasketiirus.

FOTO 8. Teatrikuse projekti raames Narvas tõime lavale etenduse „Bussipeatuses“. Meie trupp sai palju kiita ja minule omistati üllatuslikult parima meesosatäitja tiitel.

FOTO 9. Aktiivse noorena ja noorte esindajana osalesin mitu korda projektis „101 last Toompeale“. Aasta oli siis 2013.

FOTO 10. 2012. aastal toimus õpetajate streik; tegime õpilastega õpetajatele toetusmeeleavalduse.

FOTO 11. Elu tippsündmus on 31. juuli 2021, kui abiellusin. Kuna meid viis kokku raadio ja kino, siis alustasime pulmatseremooniat kinost ja raadiost.

FOTO 12. Raadiotöö on lahutamatu osa minu elust. Pildil pole tegu mitte raadiotöoga, vaid e-koosolekuga, mille jaoks raadiostudio sobib rohkem kui hästi. Aasta siis 2021.

KUIDAS TEIL SEAL LÄHEB?

MERED MIGEL KALININ

- lõpetas VG 2016. a kuldmedaliga

Meie lennu käekäiku kirjeldab kõige paremini sõna „kolimine“. Alustasime keskkooli veel renoveerimata Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi hoones, kuid üsna pea asusime Wermo mööblitehasesse. Vahetult enne Võru riigigümnaasiumisse edasi liikumist saime nautida värskendatud Kreutzwaldi koolihoone kirevust. Igale kolimisele järgnes lühike periood uute oludega kohanemiseks, laias laastus tulime sellega kenasti toime ja võib-olla kasvatasime pisut iseloomugi.

Rääkides iseloomust – meie ja meile eelnev lend olid küllaltki värvikad isiksused ja paras katsumus uuele kollektiivile riigigümnaasiumis, kuna kodukord oli nii mõnelegi harjumatu, kohati isegi vastukarva. Seda võis eriti märgata ürituste ja koolielu korraldamisel, kus pandi rõhku sellele, et meie alustame loodetavasti läbi aastate kestvaid traditsioone, seega pidime veenduma, et kõik pooled oleksid toimuvaga nõus ja rahul. Kuigi Kreutzwaldi koolist tulijatena leidsime esialgsed üritused leebemad ja piiratumad, kui soovisime, saime need korraldatud ja tõenäoliselt oli pooldajaid lõpuks pigem rohkem kui vähem.

Võru Gümnaasiumis õppimine moodustas 1/3 viimasest kooliastmest, kuid meenutades kogetut, olen kindel, et ka parema osa. Võtsin rohkem initsiatiivi ürituste korraldamisel, osalesin õpilasesinduses ja üsna mitmes programmis-etenduses-kontserdil, mida poleks muudes tingimustes ette tulnud. Võiks öelda, et tekitasin endale eredaid mälestusi. Seega võib need paar mõtet kokku võtta sellega, et sinu kogemus ükskõik millest on täpselt nii hea, kui heaks sa selle endale luua suudad.

Lõpetamisest praeguseni

Võru Gümnaasiumi lõpetanuna seadsin suuna edasi Tartusse, et alustada õpet Tartu Ülikooli informaatikavaldkonnas. Eksamitulemused olid piisavalt head, et sain suurema mureta sisse, kuigi konkurents oli korralik. Minu aastal (2016) kandideeris informaatika erialale natuke üle 500 inimese. Miks ma valisin informaatika? Ausalt öeldes seetõttu, et minu lähikondlased eeldasid akadeemiliste tulemuste põhjal, et lähen kõrgharidust omandama, lisaks olen suur arvutite/tehnoloogia/tarkvara-fänn.

Esimene semester möödus küllaltki valutult, kuid oli näha, et tõenäoliselt see erinevatel põhjustel pikalt ei kesta. Ja nii ta kord juba läks, et teise semestri lõpuks alustasin tööd hoopis sellises ettevõttes nagu Turnit (tollal veel Tolutionsis, kuna olid seotud T-piletiga). Eriala poolest oli valik sobilik, sest alustasin tööd IT-valdkonnas testijana. Testija eesmärk on lühidalt kokku võttes veenduda süsteemide korrektse käitumises, raporteerida probleemidest ja teostada üldist kvaliteedikontrolli.

Olin poolteist aastat kogunud oskuseid, kui mind ootas ees ajateenistus. Tervislikel põhjustel sain peaaegu kaks aastat ajapikendust, ent 2019. aasta jaanuaris oodati mind talvisesse kutsesse. Talvisest kutsest said drillseersandid, kes suvise ja sügise kutse sõdurite väljaõpet toetama hakkasid. Pärast paari kuu pikkust laskur- (modernne ja lühem, kuid intensiivsem sõduri baaskursus) ja veel kolm kuud kestnud nooremallohvitseri kursust sain nooremseersandi auastme ning suvise kutse tulekuga osalesin nii mõneski suuremas väljaõppes, kus mõned kompanii- ja ka pataljoniülesed tunnid sain ise läbi viia.

Kaitseväe kogemus seljataga, jätkasin 2020. aastal tööd Turnitis, kuid seekord sain redelil edasi liikuda ja tegutseda juunior *front-end*-arendaja ja reliisijuhina. *Front-end* viitab UI-le (*user interface*) ehk selline arendaja keskendub veebilehtedele ja tarkvara visuaalsele disainile ja teostamisele. Reliisijuhina majandasin kliendiversioonide tarbeks uute lahenduste ja funktsioonide kirjelduste lihtsustamise ja klientidele ettekandmisega; samuti hoidsin näpu pulsil teistel tiimidel, et olla kursis sellega, milline on hetkeseis.

Paraku jäin koroonatõttu koondamise hammasrataste vahele ja pidin midagi uut leidma. Õnnestus saada sellisesse ettevõttesse nagu Simplbooks, kes toimetab

majandustarkvaraga. Olin uuesti testija, kuid töökeskkond erines märkimisväärselt. Kui Turnitis toimetasin traditsioonilises kontoris, siis Simplbooksis sain esimest korda proovida päris kaugtööd – seda peamiselt seetõttu, et kontor asus Tallinnas, kuid ise elasin Tartus. Lisaks sellele olin ainus testija, seega omasin suuremat vastutust ja vabadust oma tööprotsesside osas. Tegemist oli väikese ettevõttega (meid oli tollal 10), seega olid töökultuur ja -atmosfäär mõnusad ja paindlikud.

Minu seiklused testijana IT-maailmas jätkusid, kui 2021. aasta suvel sain Nortallise tööle. Nortall on suuretegevte, kes tegeleb peamiselt e-riigindusega. Mitmed maksu- ja tolliameti projektid (kus ka mina lõpuks osalesin), samuti valimissüsteem VIS ja muudki on nende pärusmaa. Samal aastal alustasin taas ülikooliõpinguid, olles kindlam oma valikus, nimelt IT-süsteemide arendaja erialal TalTechis. Sisseastumine kaugõppesse oli keeruline, kuid suutsin lävendi ületada ja tegutsesin järjepidevalt kaks aastat, kuni lõpuks erinevate olude õnnetul kokkulangemisel pidin valima töö kasuks – seega lõppes mu teine katse kõrgharidusega.

2023. aasta veebruaris tegin oma senise viimase tööalase liikumise ConSynSys Technologies nimelisse ettevõttesse. Nortallis tegutsesin algul mõni kuu automaattestijana

valimiste infosüsteemis (automaattestija kirjutab koodi, mis testib koodi sisuliselt), seejärel pool aastat mitteresidentide registri projektis testijana, lõpetades testija ja seejärel arendajana maamaksu projektis. Nortalli kogemus oli hea eeldus edasiliikumisel ning igatsesin Simplbooksi aegadest väiksemat kollektiivi ja rohkem paindlikkust.

Nüüd olen olnud ConSynSysse ridades peaaegu kaks aastat ja seni rahul oma valikutega. Töötan kodukontoris (pooled kolleegid on USAs), kellaaegu rangelt paigas pole ja teen tööd sisuliselt siis, kui tahan, koosolekud jäävad lõunaõhtu poole (jällegi USA tõttu), aga kõik see klappib minu praeguse eluga suurepäraselt. 2024. aasta oli kirss tordil eluetappide mõttes, kuna soetasin oma esimese kodus, abiellusin ja sain isaks – seda kõike kahe kuu jooksul.

Mõtteid elluastujatele

Kõigi nende ligikaudu 10 aasta vältel olen mitu korda täheldanud muutust oma mõtteviisis ja selle pagasiga mõlgutanud ideid, mille peale tahtnuks enne keskkooli lõpetamist tulla.

- Kutsekool ei ole halb valik

Minu ajal oli kutsekool paljude arvates kehv valik, kuna polevat taseme poolest võrreldav akadeemilise haridusega. Praegu ütleksin, et suurim vahe seisneb selles, kas on mõttes mingi kindel eriala või tahaks lihtsalt edasi õppida või akadeemilisema taustaga jätkata. Ütleks, et kui eriala mõtted on paigas, siis kutsekooli kontsentreeritum õpe ja praktika võivad sind kiiremini edasi viia kui paber, mis ei pruugi mõnel alal sulle soovitud edumaad anda. Osaliselt sama rakendub ka siis, kui puudub kindel idee, sest kutseõpe on ajaliselt üldjuhul lühem. Punkti eesmärk pole kuidagi halvustada akadeemilisust või seda, mida ülikool

pakub – valiku mõte ongi aru saada oma huvidest ja soovidest, seejärel valida vastavalt.

- Veendu, et õppima minnes tutvud valitud erialaga

See punkt tuleneb minu senistest kogemustest ülikooliga. Esimene valik - Tartu Ülikooli informaatika - oli tehtud puhtalt eelduste ja sotsiaalse survestatuse tõttu. Ma ei süvenenud ega uurinud lisaks, mida eriala endast kujutab, mida õpetatakse, seetõttu olin üsna pettunud eriala teoorias, mida oli proportsionaalselt rohkem kui praktilist osa, ja lõppude lõpuks mõjutas see suhtumist õppimisse üldse, veidi vaimset tervistki. Koolide infosüsteemides on tavaliselt olemas õppekava ja detailsed tundide/ainete kavade-ülevaated, mis annavad aimdust sellest, mis sind ees ootab. Soovitan soojalt kasutada neid materjale, veel parem on mõne sõbra või lähedase arvamust küsida.

- Kui oled terve ja minek on kindel, siis käi ajateenistuses ära esimesel võimalusel

Minu üks suuremaid vigu oli see, et ajapikenduste vältel õnnestus mul heale järjele jõuda ning selle võrra raskem oli minna aega teenima. Kui vähegi on kindel, et ajateenistusse tuleb minna, siis parim aeg on seda teha kohe pärast keskkooli – annab aega mõelda tulevikule ning saad eluliselt lisaks väärt elukogemuse. Olin algul ajateenistuse vastu, kuna ei näinud selles enda jaoks erilist mõtet, ja, nagu mainitud, elu läks ülesmäge. Pärast ajateenistuse läbimist nõustun üldise sentimendiga, et „hea, et tegin, aga teist korda pigem mitte“. Raskete momentide kõrvalt sain endale sõbrad kogu eluks, hea füüsilise vormi ning küllaltki palju kasulikku teadmisi, mida oma tänases elus rakendan. Aga täpselt nagu koolis – mida paremaks proovid oma kogemust teha, seda parem see kogemus päriselt on.

- Ära lase teistel enda eest valikuid teha

See punkt kõnetab mind eriti, kuna kõik olid veendunud, et akadeemiline haridus on minu puhul ainuvõimalik tee. Päris tihti tundsin, et minu eest on valikud juba tehtud, sest teistmoodi valides põhjustan pahameelt ja konflikte. Taolisest mentaliteedist lahtisaamine on vaevarikas kogemus ja selle tulemusel olen tänaseni pigem konflikti vältiv inimene. Nii nagu muude punktidega, siis lihtsam öelda kui teha, aga olles ise selle teekonna läbi elanud, tean, et kui oleksin varem hakanud mõtlema, mida mina ise tahan *versus* mida minult eeldatakse, siis suutnuks vältida mitmeid ebameeldivaid olukordi ja faase oma elus.

- Astu oma mugavustsoonist välja

Enne riigigümnaasiumi olin täiesti tavaline õpilane ja peale segakooris laulmise ei osalenud aktiivselt koolielus. Võru Gümnaasiumis võtsin endale eesmärgiks viimasel keskkooliaastal tegeleda nii paljude asjadega, kui jaksu on, puhtalt tuleviku nimel. Kui välja arvata fakt, et ma ei asutanud õpilasfirmat, siis võin öelda, et see oli tõenäoliselt parim otsus, mille tegin oma viimasel õppeaastal. Võtsin osa muusikalist, bändiprojektidest, õpilasesinduse tööst, ürituste korraldamisest. Sel viisil tegutsedes mitte ainult ei laekunud kogemusi, vaid tutvusin erinevate inimestega ja õppisin tundma iseennast. Pidev tegutsemine tegi mu energilisemaks, positiivsemaks ja kõik see hea kulmineerus suurepärase lõpetamisega, mistõttu mõtlen aeg-ajalt tagasi sellele, mis oli. Kõik uus tekitab ärevust, aga asi on vaeva väärt ja iga järgmine kord oli aina kergem alustada.

HELEENE HOLLAS

- lõpetas VG 2016. a hõbemedaliga

Olen Võru Gümnaasiumi esimese lennu lõpetaja – mõtlen selle peale alati miskipärast uhkusega! Esimese lennu lõpetamine tähendas aga ka seda, et sain uues koolis õppida vaid ühe aasta. Meie lennu jaoks oli gümnaasiumiaeg jagatud justkui kolmeks osaks – 10. klassis käisime Kreutzwaldi Gümnaasiumis, 11. klassis õppisime Wermo mööblivabriku majas ja lõpuks klassiks sai valmis Võru riigigümnaasium. Uhke ja tore, eriti mõeldes sellele, et minu puhul sai justkui ring täis – ka põhikoolis õppisin Seminari tänava koolimajas. Renoveeritud koolihoone oli muidugi hoopis teistsugune võrreldes põhikooliaegsega. Praegu tagasi mõeldes läheb lausa segamini, kus asusid näiteks garderoobid, kus söökla ja kus õpetajate tuba. Vaid aula jäi vist samale kohale! Tundub, et

gümnaasiumis käidud aastaga kõiki nurgakesi avastada ei jõudnudki.

Gümnaasiumi lõpetamine, 2016. Foto: Võru Gümnaasium

Uskumatu, et lõpetamisest saab peagi kümme aastat. Pärast gümnaasiumi läksin pealinna ülikooli ja sinna olengi jäänud. Õppisin viis aastat Tallinna Tehnikaülikoolis. Haridus on meie peres alati olulisel kohal olnud, seega ei olnud pärast gümnaasiumi lõpetamist küsimus mitte selles, kas minna ülikooli, vaid selles, mida seal õppida. Eriala valida oli keeruline! Koolis olid hinded mul küll head, aga üheski aines ma priimus ei olnud. Lõpuks otsustasin valida lihtsalt välistamise tee – teadsin, et pea lõikab pigem reaali- kui humanitaarainetes. Kui küsida, mis oli koolis mu lemmikõppeaine, siis pika mõtlemise peale oleksin vastanud ilmselt keemia. Seega langeski valik toidutehnoloogiale ja tootearendusele, kus sain keemiat õppida orgaanilisest analüütiliseni ja anorgaanilisest biokeemiani. Magistriõppesse kandideerides otsustasin aga suunda veidi muuta ning astusin inseneriteaduskonda keemia- ja keskkonnatehnoloogia erialale. Ja see, kuidas on õppida midagi, mis sind päriselt huvitab, on ikka täiesti teine asi. Selle tunneb igaüks kahtlemata ära! Tulevikus tahaksin kindlasti oma erialal töötada.

Magistriõppe lõpetamine, 2021. Foto: TalTech

Praegu olen aga täiskohaga sportlane, rannavõrkpallur. Võrkpalli olen mänginud peaaegu kogu oma elu, nüüdseks ligi 20 aastat. Magistriõpingute kõrvalt alustasin koos oma paarilise Liisa Remmelgaga tõsisemalt rannavõrkpalliga tegelemist. Esimesed paar aastat olime n-ö poolprofessionaalid – mina tegin seda kooli ja Liisa töö kõrvalt. Tänapäevaks on saanud sellest aga meie põhitöö ja elukutse. Talviti trenime kas Eesti sisehallides või kuskil soojemas kliimas, võistlusperioodil veedame suure osa ajast välismaal, reisimist on palju-palju! Oleme Eestit esindanud erinevatel maailmakarika etappidel juba neli aastat. Oleme mitmekordsed Eesti meistrid ja maailmakarika etappide medalistid. Aga unistused on muidugi suuremad. Suur-suur eesmärk on jõuda olümpiale. Teeme selle nimel iga päev kõvasti tööd ja anname endast parima, et jõuda oma unistusele lähemale.

Mind on alati inspireerinud inimesed, kes armastavad tõeliselt seda, mida nad teevad – olgu see töö, hobi või midagi muud. Nii olen ma elu jooksul soovinud saada näiteks sportlaseks, (lõhna)teadlaseks, maastiku-arkitektiks, ka õpetajaks. Lihtsalt sellepärast, et keegi on nii hea eeskujuna, näitab ette, kui põnev see ala on, ja tekitab nii

suurt huvi. Ka Võru Gümnaasiumis nägin mitmetes meie armsates õpetajates, kui silmanähtavalt neile nende töö meeldib ja kui suure rõõmuga nad seda teevad. Selline elu vist ongi üks suurtest eesmärkidest! Praegu olen sportlane ja naudin väga seda, mida teen. Sportlaskarjäär ei ole aga igavene ja loodan üle kõige, et saan samamoodi tunda ka pärast selle lõppu. Olen eelil, mida elul veel pakkuda on!

Rannavolle MK-etapp Austrias, 2024.

Foto: Volleyball World

Laager ja võistlusreis Brasiilias, 2024. Foto: erakogu

Eesti meistrivõistlused, 2024. Foto: Divilė Stirbytė

Rannavolle MK etapp Brasiilias, 2024.

Foto: Volleyball World

MARKUS MÕISTUS

- **lõpetas VG 2016. a hõbemedaliga**

Minu aeg Võru Gümnaasiumis oli nii minu kui ka teiste 1. lennu õpilaste jaoks ebaharilik selle poolest, et keegi meist ei plaaninud teadlikult viimaseks gümnaasiumiaastaks kooli vahetada. Lihtsalt pärast ühteist aastat õpinguid sai Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi aeg seoses riigigümnaasiumide loomisega otsa – põhikooliõpilased jätkasid Võru Kreutzwaldi Koolis, gümnaasistid suundusid 12. klassi vastavatud Võru Gümnaasiumis.

Uues koolis oli nii uut kui võõrast. Jätkasime sama klassikollektiiviga, meie klass jätkas sama klassijuhatajaga ning meie matemaatikaõpetaja, kes oli ühtlasi olnud ka Kreutzwaldi Gümnaasiumi direktor, sai vastutulekuna nii meile kui talle oma koostöö meiega lõpule viia. Ka päeva ülesehitus oli teistsugune. Kooli sai minna pool tundi hiljem (pool üheksa), tunnid kestsid 45 minuti asemel 75 minutit ning söögivahetund oli eriti pikk, jättes lisaks sööklas söömisele aega ka õues ja poes käimiseks. Käisin päris tihti Jaagumäe toidukeskusest jäätist ostmas. Uus päeva ülesehitus mulle seega igati meeldis, kuid topelettund matemaatikat oli kahtlemata väsitav.

Õppetöö kohta ma väga palju ei mäleta. Pean tunnistama, et olin nii tunni- kui kodutööde osas kohati laisk. 2016. aasta kevadel algasid lõpueksamid. See tekitas omajagu ärevust, sest ma ei olnud keskkooli jooksul matemaatikasse piisavalt panustanud. Eksamisessioonil võtsin aga matemaatika tõsiselt käsile, kasutades abivahendina raamatut „Matemaatika raudvara“. See, et ma selle võrdlemisi lühikese aja jooksul end kokku võtta suutsin, on minu kooliajast saavutus, mille üle olen kõige enam uhke. Minu parim eksamitulemus tuligi

matemaatikas – 95 punkti. Õpetaja muidugi pärast nentis, et ma võinuks siiski eksami 100 punktile teha. Ma ei taha mõelda, mitu punkti ma saaks, kui ma praegu matemaatika riigieksamit peaks sooritama. Seega tundub minu tööpanus ja teotahe sel perioodil mulle tagantjärele vaadates veidi müstiline.

Edu eksamitel löi head eeldused minu edasisteks õpinguteks. Matemaatika riigieksam andis 70% ülikooli kandideerimise punktidest. Teadsin viimase gümnaasiumiaasta jooksul juba kindlalt, et tahan astuda Tartu Ülikooli arstiteaduskonda, seda põhjusel, et minus oli tekkinud huvi meditsiini, eriti psühhiaatria vastu. Kandideerimine oli edukas, seega kolisin 2016. aasta sügiseks Tartusse ning alustasin uut teekonda.

Esimene aasta ülikoolis oli vaimselt keeruline. Õppekoormus oli uuel tasemel ning arstiõpingute algus hõlmas väga palju tuima meeldejätmist, näiteks ainuüksi vaagnaluul pidi eristama mitutkümnet osa. Ei olnud veel vundamenti, kuhu edasisi teadmisi laduda. Lisaks elasin esimest korda elus üksi ning samuti pidin tõdema vajakajäämisi oma sotsiaalsetes oskustes, mis koos muude endast lähtuvate faktoritega panid mind keerulisse olukorda. Esimese semestri lõpuks olin vaimselt kurnatud ja seda niivõrd, et tekkis kliiniline depressioon. Püüdsin küll jätkata, kuid lõppude lõpuks oli ainus realistlik variant jääda aastaks tervislikel põhjustel akadeemilisele puhkusele.

Õnneks läks tervis paremaks ning hakkasin astuma samme iseendaga tegelemiseks. Naasin ülikooli 2018. aasta kevadel – see oli küll keeruline, kuna palju asju oli järele teha, aga lõppkokkuvõtteks sain eksamid napilt siiski tehtud. Iga järgnev ülikooliaasta läks lihtsamaks. 2,5 aastale prekliinilisele õppele järgnes 2,5 aastat kliinilist õpet. See tähendab seda, et sai pärast alusaineid, nagu

anatomia, füsioloogia, bioloogia jt, hakata õppima otseselt arstitööga seotud aineid, nagu diagnostika, ning hiljem lisandusid erinevad kliinilised suunad kirurgia ja sisehaiguste valdkonnas. Tundsin, et mul oli piisavalt ressursi, et võtta ette ka õpinguteväliseid lisategevusi. Liitusin Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsiga, kus assisteerisin ja hiljem juhtisin projekti, mis hõlmas arstitudengite ja teiste huviliste ettevalmistamist, põhikoolides ja gümnaasiumides vaimse tervise teemaliste loengute läbiviimist. Samuti korraldasin kaastudengitele psühhiaatriaringi, kus iga kuu tegi keegi ettekande mõnel psühhiaatriat puudutaval teemal.

Kahe põlvkonna arstid, 2023. Foto: erakogu

Kuues õpinguaasta oli kliiniline praktika, kus tuli töötada abiarstina. See oli mõnes mõttes tagasitulek koju, kuna tegin kuus kuud oma praktikast Lõuna-Eesti Haiglas ning kaks kuud töötasin Rõuge perearstikeskuses. Sooritasin edukalt arstiteaduse lõpueksami ning seejärel sisseastumiseksami residentuuri psühhiaatria erialal. Residentuur kestab neli aastat – praegu on käsil teine residentuuriaasta ning töötan Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatriakliinikus, kus olen töötanud akuutpsühhiaatria (st ägedate seisundite psühhiaatria), sõltuvushäirete ja üldpsühhiaatria osakondades. Käesoleva aasta veebruarist suve lõpuni tegelen aga laste- ja noorukite psühhiaatriaga. Hetkel mul tulevikukarjääri detailide osas väljakujunenud veendumusi ei ole, kuid näeksin ennast töötamas pigem meeleolu- ja ärevus-, isiksus-, sõltuvushäirete, skisofreenia ja teiste psühhootiliste häiretega. Üldjoontes ma senist karjäärialast teekonda ja valikuid ei kahetse.

Vaadates tagasi keskkooliajale ja täiskasvanuea algusele, tooksin välja kahte asja. Esiteks, minu eesmärgid ja huvid on laias laastus püsinud sarnasena: meditsiin, psühholoogia, filosoofia, vaimsus. Kui tōin esimesel ülikooliaastal välja, et tahan saada psühhiaatriks, sain sageli vastukaja, et tõenäoliselt võib mu huvi õpingute lõpuks olla hoopis kuskil mujal. Siiski olin juba siis veendunud, et see pigem ei muutu ning siamaani on minu tunne olnud õige. Teiseks, kuigi pinnapealselt vaadates võiksin pidada end ehk samaks inimeseks samade huvide ja väärtustega, ei ole see tegelikult nii. Ligi kümme aastat hiljem näen ma elu teistsuguse sügavusega. Ütleksin, et ehk on just nendesse huvidesse süüvimine koos elukogemusega seda võimaldanud.

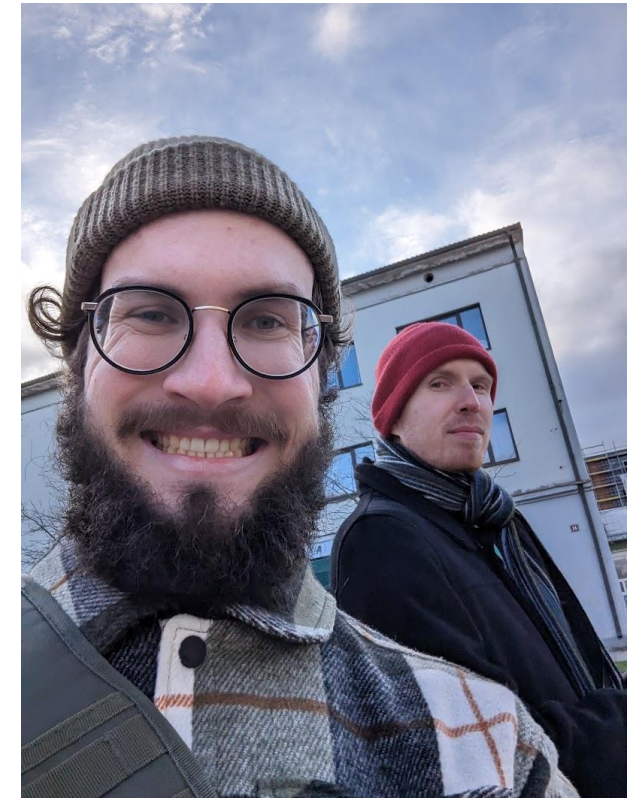
Mõeldes sellele, milline ma noorukieas ja varastes kahekümnendates olin ning mil viisil ma tegutsesin, tekib tihtipeale mõningane ebamugavustunne – inglise keeles

kasutatakse selle kohta terminit *cringe*, millele ma täpset vastet ei tea –, see hõlmab oma käitumise meenutamiseiga kaasnevat häbi, kohmetust, piinlikkust ning lisaks olulist vastumeelsust neid tundeid taluda. Tekib impulss tõmmata kogu keha pingesse, nii et ei hinga ka. Tõden, et inimesel, keda ma meenutan, oli väga palju õppida elu, enesekindluse, rahulolu, suhtlemise ja empaatia kohta. Samas usun, et selline reaktsioon oma mineviku mina ees on tervislik, kuna see näitab arengut. Kui me saaks tänaste teadmistega minna tagasi minevikku ning teeks asju endiselt täpselt samamoodi, ei oleks see hea märk.

Teravmäed. Kuigi ma pole suur reisija, olen külastanud mõnd omapärast paika. Siinne „liiklusmärk“ linnast väljudes ütleb, et kogu saarestikul on oht kohata jääkarusid. 2024. Foto: erakogu

Mida ma ütleksin gümnasistist Markusele, kuigi ta mind tõenäoliselt ei kuulaks? Esiteks, ausus on väärtuslik siis, kui see kedagi aitab – oma arvamuse olemasolu ei ole piisav põhjus selle jagamiseks, kuna tihti lähtuvad meie arvamused piiratud silmaringist, piiratud empaatiast ja väiklusest. Vaikimine on tõepoolest kuld. Teiseks, kui on mõtet üritada kellelegi meeldida, siis eelkõige iseendale. Kolmandaks, paljugi sellest, mis pakub naudingut täna, viib pikas perspektiivis kimbatusse, teisalt – paljugi, mis on valus täna, tagab tulevikus meelerahu. Küsi endalt: „Mis, mida saan teha praegu, viib mind pikaajalise heaolu ja õnneni?“

Külas keskkooli pinginaabril Viljandis, 2024. Foto: erakogu

LIIS KIKAS

- lõpetas VG 2017. aastal kuldmedaliga

Täna üheksa aastat tagasi käisin ma Võru Gümnaasiumi 11. klassis. Kogu aeg vasardas kuklas uurimistöö ja eelkõige see, et peaksin tegelema, aga kuidagi ei viitsi ja ei oska kuskilt pihta hakata. Kui kevadvaheaeg kätte hakkas jõudma, siis korraga tuli ema mu tuppä uurimistöö kohta küsima. Saanud vastuseks, et ega ma sellega kuhugi jõudnud ei ole, olin hetk hiljem koduarestis ajani, mil töö on valmis. Egas midagi, hakkasin, hambad risti, otsast pusima ja läks nii, et jõudsin töö esitada Vabariigi Presidendi auhinnale. Üllatuslikult saavutas mu uurimistöö seal kolmanda koha (aitäh õpetaja Kaja Kengile, kes rasketel hetkedel kätt hoidis ja igati toeks oli) ja niiviisi oli mul 11. klassi lõpuks TÜ, TalTechi ja TLÜ vabalt valitud eriala ülikoolipilet taskus.

Elul polnud viga midagi, kui välja arvata nüanss, et mul polnud vähimatki aimu, mida ülikooli õppima minna. Tegelikult ei tahtnud ma üldse ülikooli minna, vaid vaatasin Kaitseväe poole. Samas tehti mulle selgeks, et tüdrukute koht on ülikoolis, mistõttu ei jäänud mul muud üle, kui võtsin oma lemmikülikooli – Tartu Ülikooli – erialade nimekirja lahti ja hakkasin algusest ketrama. Ajakirjandus, ajalugu ... vene keel ja õigusteadus. Olin jõudnud nimekirja lõppu ja mitte ükski eriala ei kõnetanud. Mõtlesin, mis mul ikka kaotada on, ja kandideerisin täiesti suvalt õigusteadust õppima. Seejärel unustasin, et selline vahva asutus nagu ülikool üldse olemas on, ja keskendusin gümnaasiumi lõpetamisele.

Kui 12. klass armsate klassijuhatajate Ede ja Argo kaitsva tiiva all algas helgelt, siis 12. klassi lõpust mäletan ainult piina. Kõige hullemad olid arvestuste nädalad, aga sinna

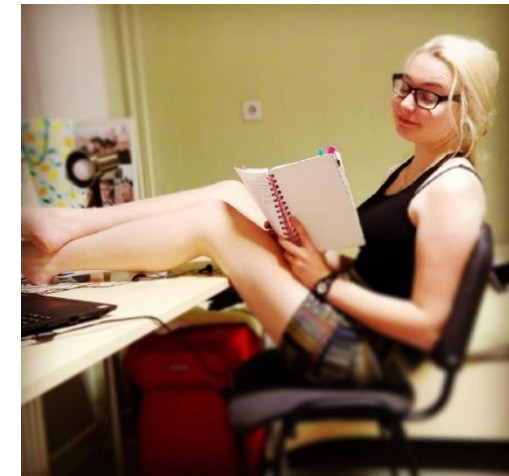
sekka ka pinge koolieksamiga ja üleüldine kurnatus. Kuidagi läks nii, et kuldmedali veeretasin endale välja ja mõtlesin, et raskem osa on nüüd möödas. Nali minu kulul.

12. klassi lõpuaktus, 2017. Foto: Margus Muts

Kolm kuud hiljem istusin Tartus Näituse tänaval asuvas õigusteaduskonna auditooriumis ja ainus, mida suutsin mõelda, oli see, kuhu ma ometi sattunud olen. Ümberringi kõlasid sõnad „subsumptsioon“, „kolme samba teooria“, „vindikatsioon“ ja ma ei saanud mitte midagi aru. Veel hullemaks tegi asja see, et polnud kellegi käest küsida, sest ainsatki juurataustaga inimest mu tutvusringkonnas ei olnud. Niisiis istusin ja pusisin ja olin pehmelt öeldes ahastuses. Need õppimismeetodid, mis mõni kuu varem keskkoolis toimusid (nt asjade läbikirjutamine), enam ei toimunud. Maht oli meeletu, kogu aeg tuli uusi asju peale ja otsustasin, et see eriala pole mulle ja tulen ülikoolist ära. Ainult et... ma ei tahtnud olla esimene, kes ära tuleb, nii et toore jõuga lihtsalt surusin edasi ja ootasin momenti, mil keegi teine otsustab eriala vahetada. Kursus oli aga püüdlik ja visa ning selleks hetkeks, kui esimesed ära hakkasid langema, oli mulle juura täitsa meeldima hakanud. Kõige rohkem tuli kasuks eelnev kogemus VG arvestuste nädalaga, tänu millele oskasin õppimisaega planeerida.

Peale bakalaureuseõppe teist aastat otsustasin minna aastaks vahetusüliõpilaseks Saksamaale. Ülikooli kõige esimesel nädalal oli üks õppejõud juhatanud enda loengu sisse lausega, et see jurist, kes saksa keelt emakeelena ei räägi, on mõttetult jurist, keda ei lähe kellelgi vaja. Mina olin koolis aga ainult vene keelt õppinud. Niisiis otsustasin, kus mujal ikka keele paremini selgeks saab kui mitte keelekeskkonnas, ja otsustasin Erasmuse programmi kandideerida. Valisin välja Šveitsi piiri ääres asuva Konstanzi Ülikooli. Seal oli võimalik õppida ka inglise keeles, mis minu jaoks oli määrava tähtsusega, sest mu saksa keele oskus oli täpselt 0. Natuke pelgasin, et mind ei valita, sest hinded polnud nii head, kui oleksin tahtnud. Varsti aga selgus, et ülikool hindab kõige rohkem julget pealehakkamist.

Üks VÄGA tülpunud üliõpilane koos oma truu poollagunenud tsiviilseadustikuga. Foto: erakogu

Keksisin jalalt jalale ja ootasin nii väga Saksamaale minekut. Täpselt nädal enne lendu sain Saksamaalt kirja, mille sisu oli kokkuvõtlikult see: „Tere, olete tulemas meie ülikooli õigusteadust õppima. Konstanzis saab õigusteadust õppida **ainult** saksa keeles. Teie keeletase on

O. Palun loobuge oma tulekust.” Seest võttis korraks jahedaks, aga kirjutasin vastu, et tere, ei loobu, ja pakkisin kohvrit edasi. Kui nii, siis nii ja tuleb lihtsalt toime tulla. Nädala pärast leidsin end linnast, kus ma eales käinud ei olnud, keelekeskkonnas, millest ma ühtki sõna ei mõistnud, ja telefoniga, mille internet lihtsalt ei hakanud tööle. Eksisin oma kohvritega totaalselt ära, kuid õnneks aitasid sõbralikud kohalikud õige suuna üles leida.

Tüüpiline vaatepilt, kui Liisi ühikatuppa piiluda. Foto: erakogu

Mõistsin, et olen ikka totaalses jamas – mis nipiga peaksin ma nelja kuu pärast tegema saksa keeles eksameid, kui ma ei ole keelebarjääri tõttu võimeline ühestki sõnast aru saama, ainete sisust rääkimata. Leidsin, et ainus lahendus on õppida saksa keelt nagu loom. Mu parimaks sõbraks sai Quizlet, kuhu igal õhtul kirjutasin välja kõik uued sõnad (loe: kõik sõnad), mida õppematerjalides nägin, tõlkisin ära ja õppisin pähe. Vaevaliselt, aga tasapisi hakkas keeleoskus tulema ning 2020. aasta alguses tegin Saksamaal väga edukalt umbes üheksa saksakeelset eksamit.

Peale vahetusaastat Eestis tagasi olles lõpetasin bakalaureuseõppe ja kandideerin õigusteaduskonna

magistrisse. Võrreldes bakaga olin nüüd saanud selgeks, et kõige olulisem on keskenduda rasketele ainetele – muu tuleb jooksvalt.

Kuna Saksamaa oli mulle nii hinge pugenud, siis läksin peale esimest magistriaastat 2022/23. õppeaastaks Erasmusega tagasi Saksamaale õppima: sügiseks Mannheimi Ülikooli ja kevadeks Göttingeni Ülikooli. Mannheimis sattusin kümnekesi elama väga rahvusvahelise ja laheda pundiga, kellega natuke käisime ülikoolis ja natuke rohkem panime pidu. Göttingenis keskendusin tõsiselt saksakeelsele õppetööle ja kasutasin kooli kõrvalt vaba aega, et koguda magistritööks materjale.

Mannheimi Ülikool. Foto: erakogu

Korterikaaslastega India kultuuriõdak. Foto: erakogu

Kui väljas hakkasid raketid paukuma ja kätte jõudis 2024. aasta, siis mõtlesin vaid sellele, et nii palju aastaid on kõvasti vaeva nähtud ja tuleb end veel aastaks korralikult kokku võtta ning lõpuspurt teha.

Esimene verstapost oli magistriõpingute lõpetamine ühes magistritöö kirjutamisega. Nii eesootavad eksamid kui ka magistritöö kirjutamine olid minu jaoks kõike muud kui meeldiv jalutuskäik pargis. Tänu Saksamaale oli magistritööks kõva põhi laotud, kuid kokkukirjutamine nõudis aega ja kõva enesedistsipliini. Täpselt kolm nädalat enne magistritöö valmimise tähtaega mainis juhendaja, et mu vastvalminud magistritöö vastab hindele „F“ ja kui ma poolt tööd nullist uuesti ei kirjuta, siis jääb ülikool lõpetamata. Võtsin töölt palgata puhkuse ja otsustasin päästa, mis päästa annab ning seejärel keskenduda eksamitele. Läks nii, et pingutus tasus ennast ära ja lõpetasin õigusteaduse magistriõppe *cum laude*. Eriti vahva oli see, et lennu nimel õnnestus Tartu Ülikooli aulas pidada kõne ja hiljem presidendil roosiaias käppa suruda.

Kuigi oleksin lõpetamise päeval tahtnud hingata kergemalt, et nüüd on kõik tehtud ja ees ootab priius, oli kurb tõe see, et hoolimata 19 aastat kestnud õppimisest on tõelised tuleristsed alles ees ootamas. Nimelt, kuna olin otsustanud, et kõige enam köidab mind advokaadiamet, siis tuli läbida kolmeosaline advokatuuriksam, mis on vähemalt minu hinnangul tõeline pähkkel. Otsustasin, et selle asemel, et mõelda, kui hirmus kõik on, keskendusin õppimisele ja veel kord õppimisele ja siis veel õppimisele. Septembris selgus, et ettevalmistus oli korralik ja kui viimasest, s.o suulisest eksamiosast maksimum-punktidega minema jalutasin, oli lõpuks vabaduse tunne käes. Meeletu pingutus oli selja taga ning lõpuks oli see kõik ennast ära tasunud. Seejärel langes pilk sõrmes säravale kuldsele sõrmusele ja meenus, et õige jah, 2024. aasta suvel abiellusin ka.

Täna päeval olen advokaat advokaadibüroos NOVE. Tegelen kohtuvaidlustega tsiviilõiguse valdkonnas: ühel päeval määrab minu töö selle, kui palju väike laps järgmised

15 aastat enda vanemat näeb, teisel päeval töötan selle nimel, et suurelt ettevõtjalt 150 miljonit eurot tagasi saada.

Advokaadibüroos NOVE. Foto: erakogu

Kui mõtlen end tagasi tänasesse päeva üheksa aastat tagasi, siis tahaksin, et oleksin teadnud järgmist:

- kõik läheb mööda. Isegi kui tundub, et mingi õudus ei saa kunagi läbi, siis kunagi see ikka lõpeb;
- mine välismaale. Aga mine Euroopa Liidu rahade eest (nt Erasmusega õppima), sest siis ei pea raha ja majutuse pärast ise eriti muretsema. Lisaks saad hindamatu kogemuse välismaal õppides ja ülimalt kasulikud tutvused ja elukogemuse;
- mõtle, mis on päriselt oluline. Mis on see elu, mida tahad 15 a pärast elada? Mis tee sinna viib? Mida sa saad juba täna selleks teha, et seda elu elada? Võta oma tee nii väikesteks juppideks laiali, et

oleksid motiveeritud oma unistuste poole pürgima. See on okei, kui plaanid muutuvad;

- enesedistsipliin ja võime end sundida ebamugavaid asju ära tegema määrab rohkem kui andekus või õnn/vedamine;
- hoia ennast. Mitte ükski hinne, eksamitulemus, medal vms ei ole väärt seda, et enda vaimse või füüsilise tervise pekki keeraksid.

KÄTLIN REST

- lõpetas VG 2017. a kuldmedaliga

Lõpetasin Võru Gümnaasiumi ja pärast seda läksin arstiks õppima. Kuus aastat põhiõpet ja üldarsti kraad käes. Peale seda astusin kohe anestesioloogia ja intensiivravi residentuuri¹, eriarstiks saamiseni on jäänud veel kolm ja pool aastat. Töötan arst-residendina Tartu Ülikooli Kliinikumis ning arstina Tartu Kiirabis.

Mida ma siis päriselt teen? Operatsioonitoas narkoosi nii plaanilistel kui erakorralistel lõikustel. Sageli käsitleb anestesioloog ühe arstina erakorralise meditsiini osakonnas raskeid traumahaigeid (näiteks liiklusõnnetused, kõrgustest kukumised, noa- ja laskevigastused). Intensiivraviosakonnas ravime päevast päeva kõige raskemas seisus haigeid, sageli hoiame neid narkoosi all ehk „kunstlikus koomas“, erinevate organite tööd asendavad masinad – kopsude tööd asendab hingamisaparaat, neerude tööd dialüüsiaparaat, kui süda või kopsud ei tööta üldse, asendab nende tööd masin, mis rikastab kehaväliselt verd hapnikuga. Monitor jälgib pidevalt patsiendi südame ja hingamissüsteemi tööd.

¹ Residentuur on arstiõppele järgnev praktiline ja teoreetiline koolitus ühel erialal. Arst-resident on arsti kutsega isik, kes omandab eriarsti teadmisi ja oskusi.

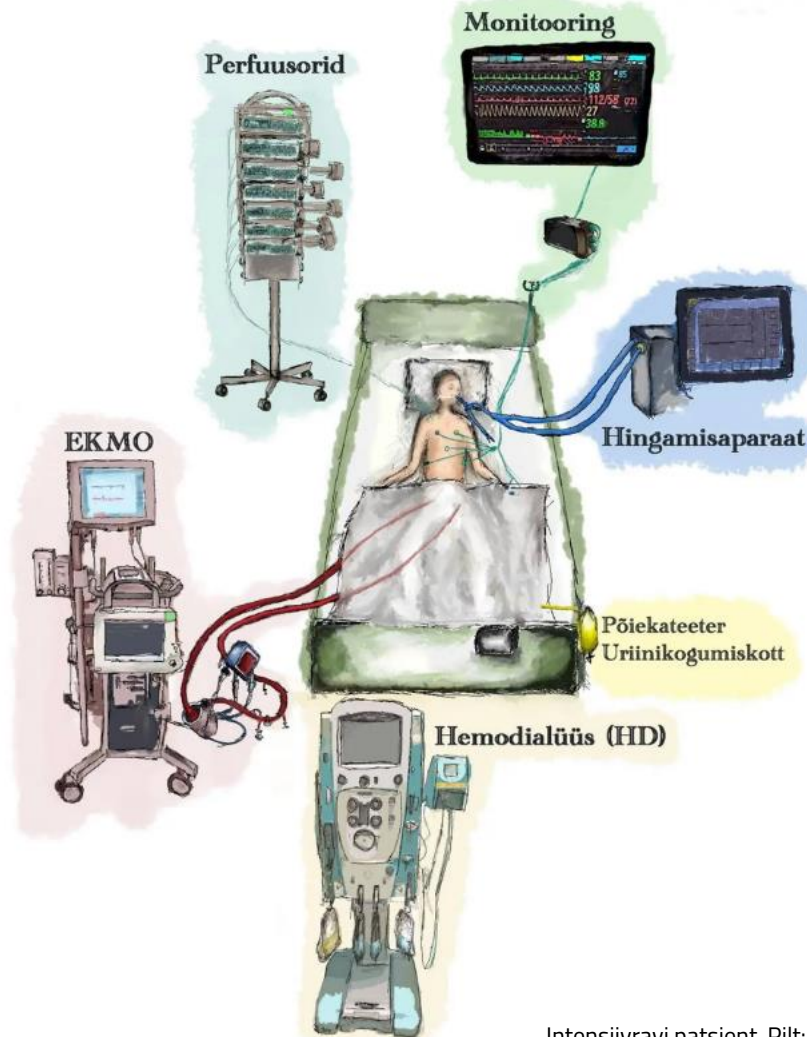
Manustame korraka patsiendile kümneid ravimeid ning teeme mitu korda päevas vereanalüüse. Ja et patsientidele saaks üldse masinaid külge asetada, siis teeme ka päris palju käelist tegevust – paneme suurtesse veresoontesse kanüüle, asetame toru hingamisteedesse. Et natuke paremini aimu saada, mida tähendab olla intensiivravi patsient, lisasin ühe pildi.

Anestesioloog on elustamise spetsialist ja meeskonnajuht, sellega tegeleme nii haiglas kui kiirabis. Seega võivad päevad olla väga erinevad ja see mulle töö juures enim meeldibki. Üks oluline asi veel – me tegeleme patsientidega (enneaegsest) sünnist kuni surmani, seega näen igas vanusegrupis inimesi.

Tegelikult tahtsin ma hoopis sellest kirjutada, milliseid õppetunde on arstina töötamine mulle andnud, aga tundsin, et eelnev sissejuhatus on vajalik.

- Elu on habras. Nähes iga päev väga raskes seisus patsiente, napilt surma suust pääsenud inimesi, surijaid, leinajaid, on see pannud mind hindama igat tervena ja õnnelikult elatud päeva. Ükskõik kui klišeelikult see ei kõlaks, siis ole tänulik oma kallite eest, kes su ümber.
- Nutmine ei ole nõrkus, vaid inimlikkus. Olen korduvalt koos patsientide lähedastega koos nutnud, kui pean neile halbu uudiseid edastama. Vahel olen hiljem üksindagi nutnud. Emotsioonid on head, need ei lase koormal su sees kuhjuda.
- Jää rahulikuks ja viisakaks. Nooremana olin väga „sarviline“, ajasin aina oma õigust taga. Olen mõistnud, et alati pole see vajalik. Kui keegi käitub halvasti või ütleb midagi ebaviisakat, siis see ütleb palju rohkem ütleja enda kui sinu kohta. Sa oled igal juhul võitja, kui suudad ebameeldivate inimestega suheldes väljapeetuks jääda.
- Sea oma tervis esikohale. Palju ületunde ja magamata öid valves patsientide eest hoolitsedes ja ennast tagaplaanile jättes ei ole hea mõte – nii kaugale ei sõua. Oma tervist ei saa mitte kunagi tagasi. Liikumine, täisväärtuslik toit, lõunauinak, piisav puhkus – nii olen ma palju parem arst ja inimene.
- Ausus on kulda väärt. Ei ole mõtet keerutada, rääkida ümber nurga, pehmenustega. Patsiendid ootavad tõde ka rasketel hetkedel.

Tegelikult on neid õppetunde veel, aga need meenusid mulle esimesena. Ja lõpuks üks raamatusoovitus: „Raamat rõõmust“ milles on kirja pandud Tema Pühaduse XIV dalai-laama ja peapiiskop Desmond Tutu vestlus.

Intensiivravi patsient. Pilt: Liisa Piiparinen

RAIMOND VINK

- **lõpetas VG 2017. a hõbemedaliga**

Kooliaeg Võru Gümnaasiumis möödus kiirelt ja lõbusalt. Meie klassikomplekt oli suures osas alguse saanud Kreutzwaldi Gümnaasiumi põhikooliklassist, aga saime vinget täiendust ka teistest maakonna koolidest. Läbisaamine oli hea ja gümnaasiumiajast meenuvad vaid soojad mälestused. Mulle endale pakkusid juba põhikoolist huvi reaalsed ning gümnaasium selles vallas muutust ei toonud. Meeldejäävamateks ettevõtmisteks oli õpilasfirma Cheeset tegemine ja üldarvestuses 4. kohale jõudmine ning erinevatest keemiaalastest võistlustest osavõtt. Eks tänaseks, kui täis on peaaegu kaheksa aastat gümnaasiumi lõpetamisest, on ka mälestused sellest ajast veidi hägustunud.

Ülikooli eriala valikul jäi kohe sõelale vaid Tallinna Tehnikaülikool ning inseneriteaduskond. Käies läbi erinevaid erialade kirjeldusi, maandusin ehitiste projekteerimise ja ehitusjuhtimise erialal, täpsemalt ehitiste projekteerimise peerialal. Kui ülikooli esimestel nädalatel oli meid erinevate andmete järgi u 80, isegi üle saja tudengi, siis esimese aasta lõpuks jäi meid alles veidi üle 50 ning teise aasta lõpuks u 30. Selle põhjal ei tasu pidada ehitust tohutult raskeks erialaks, vaid lihtsalt paljud väljalangenud kas ei suutnud õppida õppima või neil oli erialast teistsugune ettekujutus. See aga ei takista meil tegemast nalja tartlaste (Tartu Ülikooli) üle, et Tartusse võib küll olla raske sisse saada, aga on kerge püsida ning meile on lihtne sisse saada, aga raske püsida. Üle lõpujoone tulijaid on keeruline kokku lugeda, sest nagu mitmed kaastudengid, siis ka mina ei lõpetanud tehniliselt võttes „normaalajaga“, vaid võtsin neljanda aasta kevadel

akadeemilise puhkuse ning lõpetasin seetõttu pool aastat hiljem.

Ülikooliaja esimene ja kõige parem otsus oli liituda teaduskonna üliõpilaskoguga, mis inseneridel kandis nime Inseneriteaduskonna Üliõpilaskogu (INSÜK). Selles tudengiorganisatsioonis tehti hariduslikke ja meelelahutuslikke üritusi ja väljasõite, kuid kõige olulisem oli parimate sõprade ja kontaktide teke, seda nii ülikooliajal erialaväliste ainete õppimisel abi saamiseks (nt elektriainetes elektroonikute abi) või selleks, et leida omaenda eriala aasta-kaks-kolm vanemaid tudengeid, kes oskasid juhendada õigel ajal õigeid asju tegema või lihtsalt nõu anda. Selles organisatsioonis, kus oli erinevatel aegadel kuni 400 liiget nimekirjas ning umbes 100 aktiivset liiget, õnnestus mul olla ligi viis aastat personalis ehk juhatuse abiline, lisaks sellele kolm aastat organisatsiooni järelevalvekomisjonis. See andis hindamatu kogemuse, kuidas juhtida inimesi ja projekte ning kuidas nende tegemisi kontrollida.

Ülikooliaja teine hea otsus oli minna pärast teist aastat erialasele tööle. Kuigi teoreetiliselt ei peaks tudengid tööl käima, siis praktiliselt võttes ei ole võimalik eriala korralikult omandada, kui praktilist kogemust ei ole. Tunduvalt lihtsam on õppida kuiva betoonkonstruktsioonide õppeainet, kui samal ajal objektil käib hoone karkassi ehitus ning on võimalik kontrollida, kas see müstiline kaitsekiht on tagatud või mitte. Tallinna kesklinnas saime hoone kahe aastaga valmis ja tänu sellele ühe praktikaosa tehtud; kooli lõpetamiseks tuli läbi teha teine praktika ka, seega olen ma alates teise kursuse kevadest õpingute kõrvalt tööl käinud.

Kolmas väga hea otsus oli võtta üks semester akadeemilist puhkust ülikooli teises pooles, mida julgen soovitada

praegustele ja tulevastele tudengitele. Olin enne akadeemilise puhkuse võtmist läbipõlemise piiril, olles samal ajal 0,6 kohaga tööl, täiskohaga koolis ning lisaks võttis varem mainitud INSÜK koos projektidega suure osa vabast ajast. Kuna ma ei olnud selle koormuse juures veel õppeainete graafikust maha jäänud ja akadeemilise puhkuse ajal on lubatud võtta kuni 18 EAP-d kursust, siis jõudsin oluliste ainete võtmisega sellisesse seisu, et sain järgmised poolteist aastat ülikoolis võtta tunduvalt rahulikumalt.

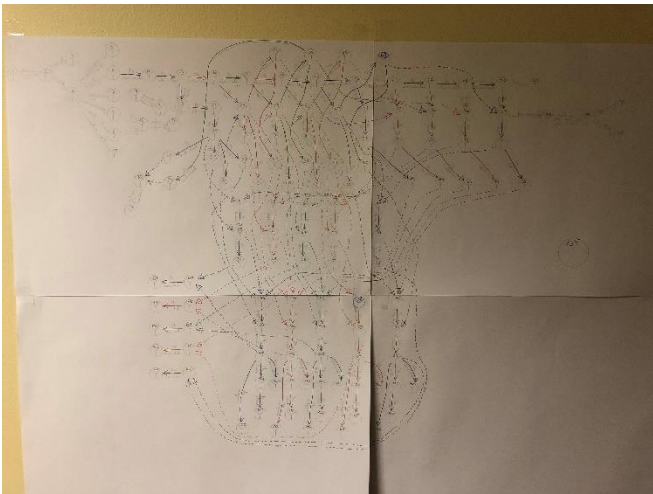
Täna töötan Eesti ühes suuremas ehitiste konstruktsioonide projekteerimise inseneribüroos Arro & Agasild Inseneribüroo OÜ ning sõltuvalt projekti suurusest olen kas ise hoone insener-projektijuht või mõne teise projektijuhi käe all insener. Lõpetamisest on möödunud nüüd üle kahe aasta ning kevadel ilmselt jõuan kutse taotlemiseni. Minu erialal – õnneks või kahjuks – kooli lõpetanut veel targaks ei loeta ning õigust iseseisvalt tegutseda pole. Peale ülikooli lõpetamist tuleb koguda erialast kogemust, alles seejärel on kutsekomisjon valmis väljastama iseseisvat pädevust tunnistava kutse. Seega, tegelikult on veel väike samm vaja astuda, enne kui ennast ametlikult pädevaks inseneriks kutsuda saan.

Peale ülikooli olen kord ka Võru Gümnaasiumis valikainet andnud ja ei saa välistada, et see võiks korduda. Hindamatuks on muutunud kõik sõbrad ja kontaktid, mille lõin tudengielu päevadel, sest projekteerimine ei ole ühe-mehe-sõu ning tarkust ja nõu on paljudel jagada. Kooliajal rääkis meile üks ehitustegevuse juhtimise õppejõud planeerimise paradoksist, kus ehituse kiiremaks lõpetamiseks võib olla hoopis kasulik mitte lasta töölistel liiga vara tööd ära teha. Mingil määral sarnane paradoks on ka tekkinud aja jooksul targemaks saades: ülikooli minnes arvasin, et vot, seal saab alles targaks, kuid täna töö

erinevaid probleeme lahendades ja targemaks saades saan iga päevaga aina selgemaks, kui loll ikka seni olnud oled. Seega, elukestev õpe, mis kunagi tundus nagu mingi kummaline fraas ja anekdootlik sõnakõlks, on muutunud igapäevaseks reaalsuseks. Fotod R. Vingi erakogust:

Esimene enda projekt.

Kursuse projekti tegemine ühika seinale kleebituna

Rotermanni Ajamaja süvendi kaevamine

MIRJAM LEESALU

- lõpetas VG 2018. aastal kuldmedaliga

Võru Gümnaasiumi aeg

Võru Gümnaasiumi põhiväärtuste kandja 2018, kuldmedalist ja sariolümpiaadivõistleja – tegelikult olin ma täiesti tavaline tüdruk, kes lihtsalt huvitus väga paljudest asjadest. Mulle meeldib mõelda, et olen pisut renessansi-inimene, kes õpib uusi oskusi lihtsalt avastamisrõõmu pärast. Gümnaasiumisse astudes olin veendunud, et lähen edasi Tartu Ülikooli eesti keelt ja kirjandust õppima, aga gümnaasiumiaeg andis mulle uue suuna.

Mõistsin abituuriumis, et tegelikult ei olnud ma kindel, mida oma eluga teha, sest andeka lapsena tuli kõik hästi välja. Mul ei olnud võimalik teha karjäärivalikut selle põhjal, milles ma hea olen või mis mulle meeldib, sest mulle meeldisid liiga paljud erialad. Tagantjärele saan aru, et toona valisin midagi, mis oleks turvaline ja sotsiaalselt aktsepteeritav. Abituuriumi viimasel poolaastal sain

võimaluse võistelda muusikaolümpiaadil ja see tõestas mulle, et olen loodud muusikaga tegelema.

Muusika on alati olnud minu eneseväljendusviis. Gümnaasiumis mul vedas, et mul olid olemas sõbrad ja õpetajad, kes toetasid mu huvi, ja mul oli võimalus arendada oma oskusi „Teeme muusikat“ valikainetes. Kogu eluks jääb meelde see, kuidas pidin muusikaliks õppima trummi mängima kõigest mõne kuuga – hiljem valisin just selle tõttu trummid oma bändiinstrumendiks Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias õppides.

Teekonna jätk

Tänu sellele, et pääsesin muusikaolümpiaadil rahvusvahelisse vooru, sain muusikapedagoogika erialale otse vestlusele ilma katseteta. Nägin selles kuldset võimalust, mille otsustasin vastu võtta.

EMTAs muusikapedagoogikat õppides tundsin, et olen leidnud oma inimesed, ja tajusin meie kursuse kokkukuuluvust. Aitasime üksteist kõigis raskustes, mis ette tulid, hinnanguid andmata ja olime üksteisele toeks pandeemia ajal. Muusikapedagoogikast leidsin omale parima sõbra, kellega siiani saame rääkida, nagu oleks eile näinud, kuigi nüüd on elu viinud meid Eesti eri paikadesse. Meie kursust pidasid kõik õppejõud üheks tugevamaks kursuseks viimaste aastate jooksul ja ise arvan, et see võis olla osalt seetõttu, et kursusel ei olnud mitte üks, vaid lausa kaks kanget võrokat – mina ja Kaari Kattai.

Liitusin ka üliõpilasesindusega ja üpris ruttu valiti mind kommunikatsioonijuhi kohale. Kuna muusika ei küsi emakeelt, siis tuli nii ülikooli kui üliõpilasesindusse väga rahvusvaheline seltskond ning minu töö oli infot tõlkida ja edastada, hallata kirjavahetust ja sotsiaalmeediat. Esindusetöö muutis mind palju julgemaks ja järk-järgult

õppisin enda täiskasvanud mina tundma. Koos ühe üliõpilasesinduse sõbraga läksime barokktantsu valikainesse ja nii naasin tantsumaailma pärast aastatepikkust pausi.

EMTA üliõpilasesinduse liikmed Janis Sustrups, Mirjam Leesalu ja Viktorija A. Vancane akadeemia fuajees enne lõpuaktust. Foto: Mirjam Leesalu erakogu

Pärast pandeemia piirangute kaotamist, 2022 augustis läksin Free Flow Studio K-pop tantsu suvelaagrisse. Ma tahtsin proovida tantsustiili, kus kasutatakse sellist muusikat, mida vabal ajal kuulan. Varasem tantsukogemus oli peotants ja barokk ehk valgusaastate kaugusel tänavatantsust, mida selles muusikastiilis kasutatakse. Laagri lõpus korraldati katsed võistlusgruppi pääsemiseks ja mõtlesin: „Tühja kah, panen end proovile ja vaatan, mis

juhtub.“ Eneselegi ootamatult sain võistlusgruppi sisse ja sealt algas mu pop- ja tänavatantsu teekond. Minu hobiks sai K-pop laulude tõetruu kaverdamine – laivis laulmine koos tantsuga.

Mirjam esinemas K-pop võistlusgrupiga LoVe2 Dance Crew Tartus 2024 tantsuolümpial. Foto: Diana Ruitlane-Rüütli

Läksin magistriõppesse Tallinna Ülikooli ja EMTA ühisõppekavale muusikapedagoogika erialal ning mul oli võimalus Tallinna Ülikooli korea keele instituudist võtta valikainena korea keelt. Saavutasin kahe aastaga B1 taseme ja sain väga palju teada nende kultuuri ja mõtteviisi kohta. Korea keeles kutsutakse oma sõpru õdedeks-vendadeks ja nende kultuuris on normaalne üksteise eest hoolitseda ja teha iga päev väikesi teeneid, näiteks öeldes: „Mina olen sulle öde/vend, las ma teen täna sulle lõuna välja, tassin su raskeid asju vms.“ Sõbrad on nagu perekond, kelle saad endale valida.

Minust sai 2023. aasta kevadel K-pop tantsu treener ning võtsin enda südameasjaks olla õpilastele hea eeskuju ja hea vanem öde. Olen meie studio K-pop kommuunilt saanud nii palju positiivset tagasisidet, et tunnen tõesti, et nad hoiavad mind. Treeneritöös saan siduda oma

pedagoogilisi teadmisi tantsukirega ja ma tunnen, et teen õiget asja.

Ühelt K-pop tantsu võistluselt leidis mind Eesti esimese K-pop tiimi kunagine treener ja stiili maaletooja Mellin, kes pakkus mulle kohta tüdrukutebändis. Mõistsin, et see on elus ainulaadne võimalus olla artist sellises stiilis, mida väga armastan, kuid mida eesti keeles veel ei tehta.

Huvi moe ja stilistitöö vastu on mul alati olnud ja mulle meeldib oma riietusega eksperimenteerida. Suviti töötasin Rotermanni kvartalis Pull&Bear riidepoes ja sain tuttavaks moetööstuse nürima, ebaglamursema poolega: tõstsin ja pakkisin lahti kaubakaste, roomasin laopõrandaid mööda, seisin tunde kassas, naeratus näol, ja mõnikord tuli ka napsiste turistide õllepurke koristada, linde poest välja ajada või mannekeene lahti lammutada. Kõigest hoolimata oli meie poetöötajate tore seltskond see, mis meie päevadesse päikest tõi.

Mida olen teinud

Kümme aastat tagasi põhikooli lõpetades ei oleks ma osanud ette kujutadaegi ennast sellisesse kohta, kus praegu elus olen. Ma ei oleks arvanud, et elan Tallinnas, et õpin ikka veel ning mitu kannapööret oma haridus- ja karjääriteel olen teinud. Bakalaureuse lõpetasin *cum laude* ja jätkasin magistriõppes, kuid tervis otsustas teisiti. Olin sunnitud võtma akadeemilise puhkuse enne viimast aastat magistrantuuris. Kui oli aeg puhkusele naasta, siis ei saanud ma süsteemivigade tõttu seda teha või mu õpe oleks veninud veel aasta võrra pikemaks. Ma ei olnud sellega nõus ning mõistsin, et ei ole mõtet oma aastaid raisata millegi peale, mille vastu mul enam tõelist kirge pole. Otsustasin, et lähen Muusika- ja Balletikooli klassikalist laulmist õppima, sest see annab tehniliselt kõige tugevama

baasi lauljale ning selles koolis töötab õpetaja Arete Kerge, keda mu EMTA hääleseadja soovitas.

Bakalaureusekraadi lõpuaktus Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias 21. juuni 2019. Foto: Eiko Lainjärv

MuBa-s õppides, vähem kui aasta pärast eelmist tervisemuret, tabas mind eluohtlik haigus ja sain aru, et pean vähemalt üritama teoks teha oma unistusi. Ma ei teadnud veel, kuidas, aga olin kindel, et pean oma loomingut kirjutama ja esitama. Julgust ise produtseerida andsid mulle laulukirjutamise ja muusikaproduktiooni valikained, kus saime ise lindistada, arvuti taga niilida ja helitöötlusprogrammi tundma õppida.

Mida teen praegu

Nüüd tegelen oma tüdrukutebändiga BLIX. Teeme proove, kirjutame laule, loome oma tantse, käime lindistamas ja filmime. Oleme pälvinud Raadio 2 nädala debüüdi tiitli, andnud intervjuusid Star FMis, Õhtulehes ja Nova noortesaates ja esinenud Kanal 2 saates „Telehommik“. Meie esimene muusikavideo on tänaseks kogunud 48 000 vaatamist YouTube'is. Endalegi tundub veidi sürreaalne, et me alles alustasime, ja juba on üldsusel suur huvi meie vastu. Detsembris oli meil esimene fännikohtumine ning nii

südantsoojendav oli päriselt näha ja natukenegi tundma õppida neid inimesi, kes meid kuulavad. Mulle on kõige olulisem, et meie looming inimeste südameid puudutaks, ja mulle toob ainult rõõmu see, kui olen saanud oma lauludega kedagi aidata.

BLIX „Võimatu“ muusikavideo kaadritagused. Foto: Mirjam Leesalu erakogu

Elu õppetunnid

Kuigi varem kartsin ennast tundma õppida ja tegin n-ö sotsiaalselt aktsepteeritavaid otsuseid, siis kogesin seda, et südant ei saa sundida. Ma sain aru, et pean valima selle tee, mis mulle päriselt rõõmu toob. Minu elu peab olema seiklus, igavust ma ei salli ning ma tahan tuua siia planeedile midagi uut. Ma ei muudaks oma teekonda, sest seeläbi olen end leidnud.

Haigus tuletas meelde tõsiasja, et minu aeg siin maailmas on piiratud ja ei ole mõtet oodata mingisugust müstilist „homset“, millal ettevõtmistega peale hakata.

Kallis VG-lane! Julge unistada ja võtta riske, et oma unistusi täita!

ANNABELL DONTSOV

• lõpetas VG 2018. a hõbemedaliga

Minu kooliaeg Võru Gümnaasiumis algas 2015. aasta sügisel. Mäletan siiani oma sisseastumisvestlust ja kuidas seal mingile ühiskondlikku teemat puudutavale küsimusele valesti vastasin ja kolm aastat hiljem valisin 12. klassis oma valikeksamiks ühiskonnaõpetuse – ups! Aga tehtud ta sai, muidu ei kirjutaks ma ju praegust artiklit.

Kooliajast on enim meelde jäänud ühisüritused ja -tegemised, näiteks koolikassile sünnipäevalaulu laulmine või pärast „Tõe ja õiguse“ lugemist ekskursioon Vargamäele, ja väga tore on tänini meenutada ka kooli huviringe – segakoori, näiteringi ja psühholoogia kursust – , mis igasse nädalasse pisut vaheldust ja rõõmu töid. Õppeainetest nautisin enim kirjandust ja inglise keelt, veidi keeruline oli vahetevahel matemaatikaga (sõna „stereomeetria“ kuulmine toob siiani külmavärinad ihule), aga sealtki vedasin end suurte pingutuste, higi ja pisaratega läbi. Kõige väärtuslikumana võtan koolist aga kaasa siiski head sõbrad, kellega suhtlen iga päev siiani.

Pärast 12. klassi lõpetamist suundusin õppima Tartu Ülikooli. See valik tuli esiti puhtalt linna pärast ja kõigil tänapäevaste abiturientide soovitaksin siiski veidi rohkem eeltööd teha, kuigi minu puhul tasus see lõpuks ära. Samas, olgem ausad, ega 19-aastane noor teegi alati kõige läbikaalutletumaid otsuseid, isegi kui see puudutab midagi nii tähtsat nagu ta tulevik.

Sõelale jäid esialgu kaks eriala: ajakirjandus ja kommunikatsioon ning majandus. Otsustasin esimese kasuks ning kuigi õpe oli huvitav ning inimesed avatud ja sõbralikud, sain juba esimese kursuse kevadeks aru, et ajakirjanikku minust tõenäoliselt siiski ei saa. Sellele olid

eelenenud pikad ja tegelikult esmakursuslasele üsna tüüpilised mõttekäigud teemal „Appi, kas ma tulin ikka õiget eriala õppima?“, sest kõrghariduses algab õpe tavapäraselt väga „kaugelt“ ja laiadest teemadest ning läheb alles ajapikku üha konkreetsemaks ja praktilisemaks. Seetõttu panebki erialavalik alguses paljusid üliõpilasi kahtlema ning mõnikord need kahtlused õppe edenedes kaovad, teinekord aga jõutakse siiski arusaamale, et mõni teine suund pakub rohkem huvi.

Olgu, ajakirjanikku minust ehk ei saa, aga teise kursuse alguses oli võimalik valida endale ka kõrvaleriala. Olin jälle kahevahel: kas õppida vene keelt või psühholoogiat. Esimesel võiks olla suur praktiline väärtus ning teine tundus lihtsalt põnev. Otsustasin psühholoogia kasuks ja seda pean tänini üheks kõige õigemaks otsuseks oma elus. Mäletan siiani oma esimest psühholoogia seminari Näituse tänava õppehoone keldrikorrusel – ruumi sisse astudes tundsin kohe, et olen täiesti õigesse kohta sattunud. Ma arvan, et mu silmad löid särama samamoodi, nagu ühel väiksel lapsel, kes jõuluhommikul elutuppa jookseb ja kuuse alt oma nimesildiga kingipaki leiab.

Kahjuks sinna „õigesse kohta“ ma aga kauaks jääda ei saanud, sest järgmise kevadsemestri alguses murdis Eestimaad koroona ja kogu õpe läks veebipõhiseks. Mingis mõttes oli see tore, sest salvestatud videoloengud andsid suurema vabaduse oma päevategevuste planeerimisel, kuid kohapeal tekkida võinud sünergiat ja arutlusi jäi muidugi vähemaks. Samas võimaldas see mul paremini oma aega jaotada kooli ja praktika vahel heategevusorganisatsioonis SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefond, millest sai hiljem minu esimene erialane töökoht.

Töötasin Lastefondis 2,5 aastat kommunikatsiooni-spetsialisti erialal. Suure osa minu tööst moodustas kirjutamine, mida olen kogu elu pidanud üsna nauditavaks tegevuseks, ning muidugi ka sotsiaalmeedia ja kodulehe haldamine, meediaga suhtlemine, üheskoos kolleegidega annetuskampaaniate ja ürituste korraldamine ning palju muud. Lastefondi eesmärk on toetada raskelt haigete Eesti laste ravi, soetades neile tänu heade annetajate abile vajalikke ravimeid, ravitoitu, abivahendeid ning toetades ka teraapiaid, ravireise välisriikidesse, erivajadustega lastele mõeldud mänguparkide loomist jpm. Olen südamest tänulik, et mul oli võimalus panustada nii üllasse eesmärki ja teha nõnda tähendusrikast tööd.

2023. aasta suvel kandideerin Tartu Ülikooli kliinilise psühholoogia magistrantuuri ning viimased poolteist aastat on mul olnud õnn taas kord koolipinki nühkida ja palju uusi teadmisi omandada. Lisaks täitus hiljuti minu kauaaegne unistus haiglas töötada – alates eelmise aasta lõpust olen tegevusjuhendaja TÜ Kliinikumi akuutpsühhiaatria keskuses, mis on suurepärane võimalus ühendada oma õpingud ka praktilisema küljega vaimse tervise valdkonnas. Kõrvale kirjutan magistritööd ning praegu on plaanis pärast magistriõpinguid kandideerida kliinilise psühholoogi kutseastale, et omandada vajalikud oskused ja pädevused sel erialal töötamiseks.

Võrreldes keskkooliajaga olen täna kindlasti enesekindlam ja vähem ärev, osalt kindlasti ka seepärast, et eluvaade on veidi muutunud. Gümnaasiumis olid olulisteks elu mõõdupuudeks akadeemiline edu ja saavutused ning teismeliste tüüpiliselt ka see, mida teised minust arvavad, praegu väärtustan enim sotsiaalseid suhteid ja omaenda sisemiste väärtuste järgi elamist. Jätkuvalt pean väga oluliseks teiste aitamist ja neile toeks olemist, mida peegeldavad ka minu erialavalikud, aga järjest

väärtuslikumana näen ka nn enesekaastunnet (*self-compassion*) ja iseenda vastu lahke olemist.

Olen kuulnud, et kui midagi elu lõpus kahetsetakse, siis seda, et lähedastega piisavalt aega koos ei veetnud. Vaevalt minagi mõtleks surivoodil mõnele läbikukunud eksamile või rahale, mis teenimata jäi, pigem heietaksin toredaid mälestusi, mida sõprade, pere ja lähedastega lõin. Sellest tulenevalt kujundangi juba praegu oma elu nõnda, et täidetud saaks küll ka isiklikud eesmärgid ja rahuldatud teadmistejanu, aga enamiku oma lühikesest ajast sel planeedil saaksin lihtsalt veeta heas seltskonnas.

Ahjaa – itaalia keelt hakkasin ka just aasta eest uuesti õppima, mis samuti praegu mu ellu palju vaheldust ja rõõmu toob. Kõigile praegustele gümnaasistidele ütlen seega: *buona fortuna con la vostra scuola* – ja kui leidub psühholoogiahuvilisi, siis võib mulle alati kirjutada!

MIS ON SEE, MIS ÄRKVEL HOIAB HINGE?

SILJA OTSAR

- Võru linna aasta õpetaja 2024

Mis on see, mis ärkvel hoiab hinge?

Jah, tuleb tunnistada, et nii ilusti kui Doris Kareva seda küsib, ma vastata ei oska.

Minu tegemised ja olemised saavad jõudu ning toetust kolmest allikast: muusika, inimesed ja loodus.

Muusika, millega parasjagu tegelen, tundub alati kõige sütitavam, näiteks selle suve üldlaulupeo laulud – puhas kuld! Muusika sees olles kaob kogu muu maailm ära, isegi näiteks peavalu ei tunne, kui proov käib, on ainult muusikasse pandud poeesia. Motiveeritud lauljatega koostöö on tõeline nauding! Just hea muusika sees olemine tekitab mingi erilise sünergia, mis haarab jäägitult kaasa.

Kõik sõltub ka **inimestest**, kellega kokku puutun. Mul on vedanud, et nii koolis kui koorides ümbritsevad mind huvitavad ja sütitavad kaasteelised, pean ennast inimeste inimeseks. Tähtsaimad minu elus on loomulikult lähedased ja pere ning meelsasti olen vanaema.

Paljurännanud inimesena oskan hinnata Eestimaal elamist ja naudin kodukoha loodust, nelja aastaaega ning võimalust vabal hetkel välja kõndima minna. Vahel piisab väiksest jalutuskäigust, et saada uusi ideid või lihtsalt mõtetes korda luua.

Kokkuvõtteks: mu hinge hoiab ärkvel ELU siin ja praegu!

Foto: Vaido Otsar

Foto: Vaido Otsar

Foto: Vaido Otsar

ANNELY HINDRIKSON

- Võru maakonna aasta haridusametuse juht 2024

Mis on see, mis ärkvel hoiab hinge?

Vastan küsimusele mõistulooga, mille kord kirjutasin.

„Elas kord elavate silmadega ELU, kes otsustas olla elus ja elada. „Kes sind keelab elamast, ela ja ole!“ kostis sääsepirin talle sageli kõrvu.

Ja ometi keelab. Kord sisemised kriitikud, kord välised hinnangud, kord mingi põhimõtted ja tõekspidamised, kord keeruline hetkeolukord. Aga kuidas elada? Kas siidis ja sametis või õhust ja armastusest? Kas riisuda koogipuru kellegi taldrikult või küpsetada ise üks maitsev kook? Kas

olla nähtav või nähtamatu? Kas elada veereva kivina või kasvatada endale sammal selga? Kas elada eilses? Homses? Hetkes? Või hoopis oma ajast ees? Koos või eraldi? Kas ellu sekkuda või lasta elul sekkuda? Ja millal võiks ometigi päris-elu elama hakata?

ELU otsustas, et kõige tähtsam on end elavana tunda, sest noot peab muusikas elama. Sest inimene ise paneb oma mõtete, sõnade ja tegudega hinge helisema.“

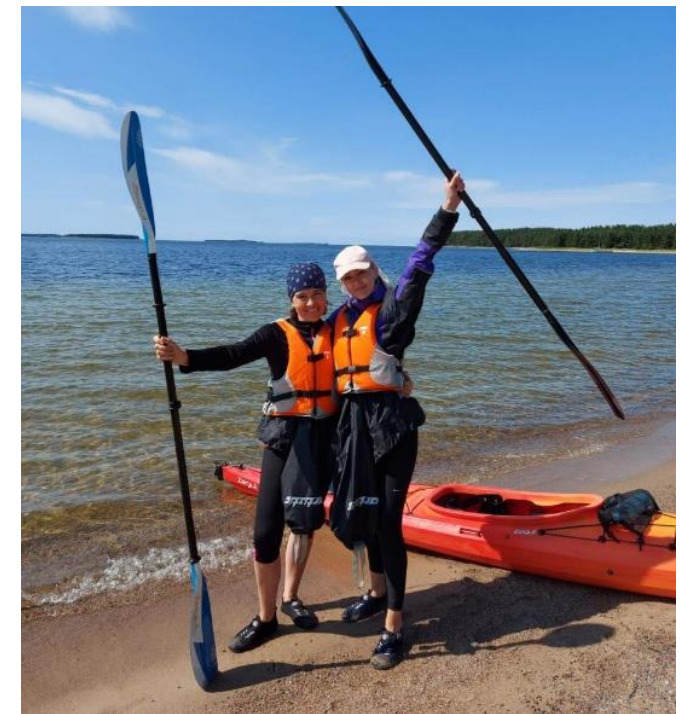
Mind inspireerivad ootamatud ja kõnekad kohtumised, „omasuguste“ seltskond, põnevad väljakutsed, uued teadmised ja oskused. Ma pean saama piisavalt midagi oma kätega luua, valmistada, katsetada, end ja oma loovust proovile panna. Kui seda jääb väheks, jään kängu, muutun rahulolematuks.

Mind kõnetavad elu lihtsad ja väikesed asjad: helid, lõhnad, värvid, maitset, võluvad ja siirad hetked. Püüan leida oma elus üles olulise ja luua tähendusi. Armastan lugeda, kuulata eriilmelist muusikat, end erinevates kunstivormides väljendada, käia kontsertidel, kunstinäitustel, teatris. Tunnen end hästi looduses liikudes ja aktiivselt tegutsedes. Võimaluste piires reisin, otsides ehedat ja oma.

Fotod: A.Hindriksoni erakogu

Kõige suuremad ärkvel hoidjad on minu tütre, kellega koos oleme teinud läbi põneva kasvamise teekonna, kes on kujunenud väga ägedateks noorteks inimesteks ja kellel on kogu aeg midagi õppida.

OKSANA AASA

- Võrumaa aasta startija 2024

Minu elu on nagu põnev kaleidoskoop, kus iga tegevus lisab värvi igasse minu päeva. Olen lapsest saati olnud aktiivne: lisaks koolikohustusele osalesin mitmetes huviringides ja korraldasin naabrilastele üritusi, mängu, kontserte ja sünnipäevi.

Minu elu on pidevas liikumises, täis erinevaid väljakutseid, uusi võimalusi ja vingeid elamusi. Kirg, distsipliin ja rõõm käivad mu elus käsikäes. Küsimusele, mis hoiab hinge ärkvel või kust ma energiat saan, on lihtne vastus: see tuleb

armastusest elu vastu ja soovist olla kasulik teistele. Minu jõu ja inspiratsiooni allikas on mind ümbritsevad inimesed, nende soojus, säravad silmad ja rõõmus tuju. Muidugi, kõik päevad pole vennad ning vahel on raske, siis tulevad appi vaikusehetked ja nn omad inimesed ehk lähedased sõbrad ning pere.

Olla nelja lapse ema, täiskohaga õpetaja, stuudioomanik, juhatuse ja hoolekogu liige pole muidugi kõige kergem ülesanne, aga need valdkonnad täiendavad üksteist. Õpetajana koolis rõõmustan nende hetkede üle, kui saan noori inspireerida. Stuudioomanikuna olen koostöös oma partneriga loonud keskkonna, kus inimesed saavad avastada oma andeid ja väljendada loovust. Eesti Idla Seltsi juhatuse ja lasteaia hoolekogu liikmena tunnen, et panustan meie kogukonna arengusse ja annan oma osa parema tuleviku nimel.

Mulle ei meeldi paigalseis, mulle meeldib arenda, kasvada, luua ja tegutseda. Inimene ise valib, kas ta loob ja katsetab uusi asju, eksib ja kukub ning tõuseb taas või pigem elab turvalist elu, kus samuti ei puudu rahuolu endaga ja mõnusad hetked – mõlemad elavad õnnelikult, kui see on nende valik. Inimeste vajadused on erinevad ja minu meelest see ongi aktsepteeritav. Ühiskond on mitmekesine, lõputute võimalustega ning igaühe oma valik on kasutada talle antud ressursse nii, nagu tema ise heaks arvab.

Hinge ärkvel hoidmine tähendab minu jaoks tasakaalu leidmist kirgliku tegutsemise ja rahuhetkede vahel. Need vaiksed ja ka harvad hetked, kui saan olla oma mõtetega üksi, annavad mulle võimaluse mõtiskleda ja oma energiat taastada. Need hetked on hindamatud, sest just siis saan aru, kui palju ilu ja tänutunnet minu elus on.

Minu päevad on küll kiired ja tihedad, kuid ma usun, et kui tegutseda südamega ja hoida silmad lahti igapäeva väikeste imede jaoks, võib leida tähenduse igast hetkest. Elu on kingitus ja ma püüan selle kingiga teha nii palju head, kui vähegi suudan.

Hoidkem oma hinged ärkvel, avatud ja inspireeritud – sest just nii leiame tähenduse nii enda sees kui ka ümbritsevas maailmas.

MAIVI LIISKMANN

- Võru maakonna aasta noorsootöötaja 2024

Mis on see, mis ärkvel hoiab hinge?

See, mis ärkvel hoiab hinge, on minu jaoks kirk, tähendus ja ühendus. Kuulates noori – päriselt, siiralt –, nende unistusi, muresid ja ideid ning andes neile ruumi olla nemad ise. See on toetus, mida pakun, kui keegi vajab suunamist või julgustust oma tee leidmisel. Olen noorte teekaaslane. Nähes, kuidas noored kasvavad, avastavad oma potentsiaali ja astuvad samm-sammult oma unistuste suunas, tekib teadmine, et minu töö loob tähendust, ja rõõm sellest, et olen osa nende teekonnast, inspireerides, toetades ja suunates neid elus edasi. See side ja vastastikune usaldus, mis noortega tekib, annab jõu ja sügavuse, mis hoiab hinge ärkvel.

Üks ütlemata fantastiline päev õpilasesindusega Lange motokeskuses 01.10.2023.

04.10.2024 koos noore direktori Ats Uderiga, kes algatas uue traditsiooni: õpetajate päeval teeb direktor nn portreefoto õppetöö korraldajaga.->

PIRET HORDO

- Eesti kiireim matemaatik 2024

„Kuni säde on silmas, seni selles ilmas end paigale panna ei tasu.“ (Paul-Eerik Rummo)

Kõik on kindlasti üllatunud, et selleks „sädemeks“ võib minu puhul pidada matemaatikat, tegelikult kõike, mis on seotud loogilise mõtlemisega. Alati tekib uusi võimalusi end oma erialal arendada, juurde õppida ning ennast proovile panna, kusjuures tüdimusmärke ei ole veel täheldanud 😊 Iga päev tõden rõõmuga, et 2+2 on ka moodsal ajal endiselt 4.

P. Tulviste on öelnud, et „Ei tohi elu ühe konksu otsa riputada, sellele ei pea ükski konks vastu“. Õnneks olen enda jaoks leidnud kohe mitu „konksu“, mille abil ennast ärkvel hoida. Need on seotud nii füüsilise kui ka vaimse tervise tasanditega, nt loodus, kultuur, tants, kvaliteetaeg lähedastega, käsitöö ja raamatud. Kahe viimase jaoks ei ole kahjuks enam piisavalt aega leidnudki.

Mu südamesse on märkamatult tee sillutanud rahvatants. Puhas matemaatika koos liikumisega, mida hing võiks veel ihaldada! Rõõm on jagada tekkinud armastust ka neiduderühma ETNA liikmetele.

Elada tuleb hetkes, nautida igat viimast kui silmapilku. Ei maksa raisata aega igavlemisele ega kurvastamisele. Naerata – elu on ilus!

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL?

LENNULAAGER

29.–30. august Kurgjärvel

G2-I algas kooliaasta mõni päev varem lennulaagriga Kurgjärvel, et pika lahus oldud aja järel end taas koolilainele saada. Õpilaste hinnangul oli tore taas klassikaaslasti näha ja rääkida, kes mida suvel teinud oli. Kuna üle pika aja saadi jälle kokku, siis oli tarvis üksteisega kohaneda ja koostöös praktiseerida ülesannete lahendamise viise, nt teha seljariietest nii pikk nõör, kui vähegi võimalik. Võidu peale käis väga tihe rebimine, mõne millimeetriga võitis 2. tiim.

Erinevad töötoad pakkusid võimalusi näidata loovust, nt töötoas „Rõõm“ tuli mängu panna improvisatsioonioskus: rühmale antud sõna põhjal tuli maha mängida lugu. Kõige koomilisemaks etüüdiks tunnistati „Pulm“, kus kahe noormehe abielu sõlmimise katkestas neiu. Selle peale mehed suudlesid ja kukkusid maha, järgnesid matused, mille käigus selgus, et armastusest polnud juttugi, abielluti hoopis raha pärast. Rahatarkuse toas pandi kõrva taha mõte, et laenu pole kasulik ei võtta ega anda.

Sporditoas toimetas laagrilistega õp Argo. Tegevus oli üpris katsumusterohke, näiteks tehti torudest renn, mille abil tuli lauatenisepallid suunata punktist A punkti B.

Lennulaagris lavastati gruppides muinasjutu „Punamütsike“ süžee, ent erinevas žanris, nt tragöödia ja ooperi võtmes.

Maastikumängki pakkus parajat väljakutset: ehitada Jenga torn ja kanda peopesadega purki vett.

Vabadel momentidel sai mängida tennist, võrk- ja käsipalli, ujuda, matkata, nautida saunamõnuseid ja lõkke ääres sõprade suviseid seiklusi kuulata. Laagrist kujunes üks neist suurtest seiklustest, mis jääb kauaks meelde – oli mõnus äraolemine. Seda idüllit ei suutnud rikkuda isegi sääsed, kes endale pinisedes nii hommiku- kui ka õhtueinet otsisid.

LÕUNA-EESTI IDEE LABOR 2024

VILLE LIPING, G2B

Uue kooliaastal saavad G2 klasside õppurid võimaluse luua oma (õpilas)firma. Sellega seoses toimus 17. septembril Põlva Gümnaasiumis (ja Põltsamaa Ühisgümnaasiumis) Lõuna-Eesti Idee Labor – üritus, kuhu olid oodatud noored vanuses 16–26, kes huvituvad oma firma asutamisest või tahavad arendada mõnda ideed. Ürituse eesmärk oli innustada ka kõhklevaid noori astuma samme õpilasfirma loomise poole.

Meie kooli G2 õpilased suundusid Põlva Gümnaasiumisse kohe pärast esimest tundi, buss väljus kell 10 Võru Muusikakooli eest. Kohale jõudsimel kell 10.25 ja kõigepealt tuli allkirjastada osalemise kinnitamiseks registreerimislehed. Seejärel liikusime teisele korrusele, kus meid ootas ürituse moderaator Harald Lepisk. Valisime endale koha, saali tagaosas oli võimalik juua kohvi või vett ning mekkida erinevaid suupisteid.

Kell 11 algas üritus, mille avasid kaks moderaatorit – Harald Lepisk ja Marek Mekk, kes suhtlesid omavahel Zoomi vahendusel. Nad korraldasid soojenduseks võistluse, kummal on valjem publik. Rõõm on tõdeda, et meie grupp võitis ülekaalukalt! Pärast seda tutvustas Harald ennast veidi lähemalt ning liikus slaidide juurde.

Lepisk tutvustas meile üheksat erinevat ettevõtlusstiili: elustiili ettevõtja, spetsialist, investor, oportunist-projektijuht, sotsiaalne ettevõtja, innovaator, sideettevõtja, tööstur ja ettevõttesisene ettevõtja. Meie ülesanne oli arutada paarilisega ja valida välja kaks ettevõtja tüüpi, mis meile kõige rohkem meeldisid. Mina ja mu paariline valisime elustiili ettevõtja ja spetsialisti. Teises ülesandes pidime arutama, mida teeksime, kui meil tekiks

vajadus kiiresti raha teenida. Välistasime kohe investeerimise ja pikemaajad õpinguid nõudvad valdkonnad ning pakkusime välja klienditeenindaja, kulleri ja abitöölise ameti. Kuulsime ka mõnda tulusamat, kuid vähem jätkusuutlikku raha teenimise ideed, näiteks ühe neeru müümist.

Teooriaosa läbi, asusime praktiliste ülesannete juurde. Jagunesime väikesteks gruppideks ja hakkasime arendama tooteideid, mis põhinesid meie enda vajadustel või ideedel, mida suudaksime inimestele pakkuda. Juhul kui uus toode ei olnud veel välja mõeldud, arutlesime, kuidas olemasolevaid tooteid paremaks muuta. Seejärel tegime ajurünnaku õpilasfirma ideede leidmiseks ja kirjutasime üles kõik mõtted, sõltumata nende elluviimise tõenäosusest.

Peale ajude ragistamist oli aeg lõunapausiks, mis algas kell 12.20 ja kestis 40 minutit. Lõunasöögiks pakuti väga maitsvat pastat. Pärast lõunat algas töö uue formaadiga – lavale kutsuti mentorid, kes liikusid saalis ringi, vastates küsimustele ning jagades noortele nõuandeid ja mõtteid. Meie kooli õpilastel oli mitu põnevat ideed, näiteks lantide tootmise firma nimega Väino Landid, mille üks mentor arendas edasi algaja kalastuskomplektiks, ja veel nimetu ökosõbralike joogikõrte tootmise idee. Algul plaaniti müüa ka mahlapresse, kuid kuna tootmine oleks kallid ja talvel tooraine hankimine keeruline, pakuti alternatiiviks lahustuvaid maitsetablette või kuubikuid.

Mentorid jagasid kasulikke nippe, kuidas toodet paremini müüa, konkurentidest eristuda ja turgu laiendada. Peamised soovitusel olid olla loodussäästlik, pakkuda kohaletoomist ning jälgida konkurentide tooteid, et kiiresti muutustega kohaneda. Üks oluline nõuanne oli välja arvutada toote müügihind, korrutades tootmiskulud viiega.

Samuti soovitati kirjutada lehele kümme ideed ja seejärel see leht ära visata – sest 11. idee on esimene tõeliselt originaalne mõte. Enne lõpliku otsuse tegemist tuleks vastata küsimustele, miks just see toode, miks praegu ja miks sina (kas sul on teiste ees mingi eelis)?

Kui ideed olid valmis ja mentorid neid täiendanud, kogunesime taas saali ja meie ülesanne oli luua A4-formaadis reklaam oma toote müümiseks. Reklaam pidi olema lihtne, arusaadav ja silmapaistev. Valminud lehtedega liikusime saalis ringi ja püüdsime oma tooteid teistele müüa. Pärast reklaamimist vaatasime veel mõningaid slaide, kus õpetati nelja strateegiat muutustega toimetulemiseks: 1) kaitse end ohu eest; 2) mõista muutust ja kohane sellega; 3) mine muutustega kaasa; 4) juhi muutust ja pürgi selle eestvedajaks.

Toimeka päeva lõpus tänati mentoreid ja korraldajaid, osalejatele anti šokolaadid ning oligi aeg naasta Võrru.

MADLEEN OLESK, G2C

17. septembril toimus Põlva Kultuuri- ja Huvikeskuses Idee Labor, kuhu tuli kokku õpilasfirmasid üle kogu Lõuna-Eesti. Korraldajate eesmärk oli aidata noortel leida ideid õpilasfirmaks, samuti äriideid, ning anda näpunäiteid nende arendamiseks ja elluviimiseks.

Päevakavas oli esimene moodul „Kuidas tunda ära ja vormida head äriideed?“. Tänu ürituse moderaatori Harald Lepiski huumorimeelele oli meeldiv teda kuulata ning kogu tähelepanu oli temal. Lepisk rääkis põhjalikult ettevõtlusest, tutvustades ettevõtja stiile sotsiaalsest ettevõtjast spetsialistini, ning rääkis, miks üldse valida ettevõtluse tee. Idee Laborisse tulles oli minul koos oma ÕF-i kaasliikmetega idee küll olemas, kuid soovisime leida midagi paremat. Nii me siis istusime ning mõtisklesime, esimese mooduli lõpuks me algideest kuigi palju kaugemale jõudnud ei olnud. Järgnesid kaks „Äriideede arendamise töötuba“, kus saime nõu pidada mentoritega, kes tegutsevad ettevõtluse ala. Kohal olid näiteks Tartu 2024 juhatuse liige Kuldar Leis, puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskuse TSENTER juht Riho Tiivel ja *Europe Direct* Võru Kontaktpunkti juhataja ja OÜ Maiki Tordid omanik. Töötoas jõudsime mentoritega vesteldes lõpuks ideeni, mis silma särama pani. Nad võlusid meist välja mõtteid, mida arvasime, et meis pole. Nii jõudsime lahenduseni ning edasi kulges üritus motiveeritult.

Viimaks anti meile ülesanne kujundada oma tootele reklaamplakat. Sinna tuli panna toote nimetus, hind, selgitus, miks on meie toode teistest turul olevatest parem jne. Saime võimaluse näha teiste plakateid ning ka enda toodet tutvustada. Positiivselt üllatas, et ka teised õpilasfirmad olid päeva jooksul jõudnud esialgsest hoopis

teistsuguse ideeni. Tegemist on igati tänuväärse üritusega ning soovitan võimalusel sellest osa võtta igal tulevasel Lõuna-Eesti õpilasfirmal. Kunagi ei tea, ehk on väärt mõte endal jäänud kahe silma vahele ning just mentorid oskavad sellele tähelepanu suunata.

OMG LAAGER

LAURA LÄLL, G2B

23.–24. septembril 2024 toimus Kagu-Eesti riigigümnaasiumi õpilastele füüsikaolümpiaadiks ettevalmistav **OMG laager**. Laagris osales igast kolmest Kagu-Eesti riigigümnaasiumist 10 õpilast.

Võrust asusime bussiga teele juba varahommikul. Pika ja unise sõidu järel jõudsime Tallinnasse Keskkonnaameti kiirgusosakonda. Meile räägiti tuumaenergiast ja selle kasutusest tänapäeval. Selgus, et Eestis kasutatakse kiirgust paljudes erinevates valdkondades, kuigi Eestis pole

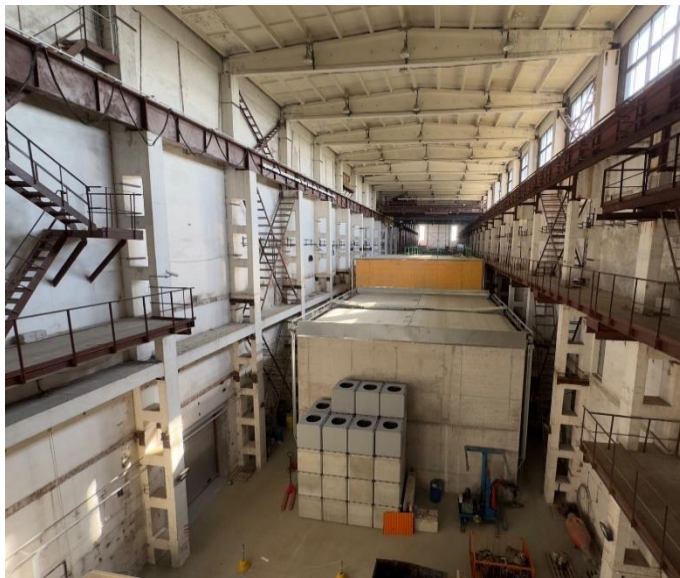
tuumajaama. Meile näidati erinevaid kiirguse mõõtmiseks kasutatavaid mõõteriistu ja lubati laboris ringi vaadata. Nägime mõõteriista, mis mõõdab inimese kiirgust, seda kannavad inimesed, kes töötavad kiirgavate ainete või objektidega. Mõõta saab alfa-, beeta- ja gammakiirgust, millest ohtlikem on gammakiirgus.

Pärast lõunasööki Port Desinas, suundusime Tallinna Regionaalhaiglasse, kus meile räägiti kiiritusravist. Kuigi kiirgus on väga ohtlik, võib see õigestes kätes olla abiks. Selgus, et meditsiinis kasutatav kiirgus oleks palju kättesaadavam, kui Eestis oleks tuumajaam. Praegu sõltub ravi kiirgusallikate toomisest välismaalt, neid tuuakse lennukiga. Meile tutvustati seadmeid, millega kiiritusravi tehakse, ja näidati palateid, kus kiiritusravi saavad inimesed ööbivad. Selgitati ka, et töötajad järgivad kindlaid reegleid ja nõudeid enda ohutuse tagamiseks. Pärast Regionaalhaiglat suundusime me Hestia Hotel Susisse õhtusöögile, vaba aega sai sisustada Jüriöö pargis, mis asus hotelli vastas, või minna poodlema.

Teisel päeval külastasime energiaettevõtet Fermi Energia, mis on seadnud eesmärgiks arendada Eestis võimalust võtta kasutusele väike moodulreaktori. Fermi Energia asus majas 21. korrusel, olin esimest korda nii kõrgel. Meil oli ka eriline võimalus näha, kuidas pestakse väljastpoolt kõrghoone aknaid. Sain teada, et tuumaenergia aitaks hoida ära suurt osa kasvuhoonegaaside tekkest, sest just energiasektor on suurim kasvuhoonegaaside allikas Eestis. Meile näidati väikemoodulreaktori ehitusplaane ja selgitati tema tööpõhimõtet. kuidas need töötavad. Arutleti ka selle üle, et Eestis pole võimalik õppida tuumajaama töötajaks, sest neid pole Eestis kunagi varem vaja olnud, seega puudub ka vastav õppetool.

Edasi suundusime Paldiskisse AS A.L.A.R.A-sse, kus hoitakse Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivseid jäätmeid. Paldiski tuumaobjekt oli alguses Nõukogude laevastiku tuumaallveelaevade meeskondade väljaõppeks ehitatud õppekeskus. Hiljem rajati sinna radioaktiivsete jäätmete vahehoidla, mida planeeriti arvestusega, et sinna on võimalik mahutada kõik Eestis tekkivad radioaktiivsed jäätmed. Vahehoidlas saime ka meie käia, nägime ühte kahest sektsioonist, kuhu on võimalik mahutada 360 jäätmekonteinerit. Hoidlas oli palju turvasüsteeme ja kiirguse mõõtureid. Plaanitud kohad läbi käidud, suundusime tavernisse Peetri Toll.

Laager oli minu arvates väga huvitav. Eriti meeldejääv oli Fermi Energia külastus, sest see tekitas minus huvi tulevikus millegi sarnasega tegeleda. Olen tänulik, et sain võimaluse osaleda laagris, ja loodan, et mulle pakutakse tulevikus veel samalaadseid võimalusi.

AS A.L.A.R.A tuumajäätmete hoidla. Foto: Lasse Richard Sissase erakogu

AS A.L.A.R.A teise tuumareaktori kiirgusohutuse jälgimisseadmed. Foto: Lasse Richard Sissase erakogu

AS A.L.A.R.A tuumajäätmete hoidla sarkofaagi peal. Foto: Lasse Richard Sissase erakogu

AS A.L.A.R.A tuumajäätmete hoidla sarkofaagi pealt vaade alla. Foto: Lasse Richard Sissase erakogu

Kliimaministeeriumi kiirgus- ja tuumaohutuse liikuv töövahend hindamaks keskkonda. Foto: Lasse Richard Sissase erakogu

RETK VARGAMÄE-MAILE

25. september: õppekäigul kuuldust-nähtust 12LR õpilaste pilgu läbi

- Vargamäel tekkis tunne, nagu oleks ise seda lugu läbi elanud, nagu ma tunneks ja teaks neid tegelasi. Seal viibimine äratas minus suurt huvi ka romaani „Tõde ja õigus“ vastu.
- Vargamäel olid alles aida- ja saunahooned, milles Tammsaaregi on elanud ja tegutsenud. Neid on püütud hoida võimalikult puutumatult ja ajastutruuna, et anda toleaegset elu autentselt edasi. Seal ringi vaadates mõistsin, miks oli teoses „Tõde ja õigus“ meeleolu alati nii sünge. Ainuüksi mõte sellest, et päevast päeva tuli üle jõu käivat tööd rabada, väsitas. Mul on hea meel, et ma ise ei pea niiviisi elama.
- Saime teada, et saunamajas elas saunik, kes oli tavaliselt peremehe noorem vend ja kes ei tahtnud kohaomanik olla. Saunik oli nagu sulane, ta tegi kõiki vajalikke talutöid. Saun ei olnud pesemise koht, pesti end hoopis rehetoa. Ekskursiooni ajal saatis meid muuseumikass Anton, kes lunis aina tähelepanu.
- Ma ei pea Tammsaare muuseumi parimaks muuseumiks, mida ma olen külastanud, kuid kogemus oli siiski arendav, soovitan nendele, kes huvituvad Eesti kirjandusloost.
- Mõni meeter saunast eemal asus kaev, kuhu on rehielamu juurest pikk maa minna. Kui raske võis olla perenaisel, kes isegi rasedana pidi ka talvel kaevust vett tuppa tooma, seda enam, et läbivettinud puust raandad on väga rasked tühjaltki.
- Vargamäel häiris mind elu- ja majandushoone vahel olev rist, mis pidavat lähitulevikus olema seotud QR-koodi ja nutiäpiga, tutvustamaks Tammsaare

elukohta, kuid taolised muuseumid on minu jaoks olulised seni, kuni saan hoiduda nutivahenditest – need hajutavad tähelepanu ja oluline läheb kõrvust mööda. Mõistan ka lugejaskonna huvi Tammsaare kohta käiva info vastu, ent Tammsaare suguvõsa privaatsuse eiramine on olnud kohatu: kirjaniku järelpõlvad on olnud lihtsad inimesed, kes väärivad ja väärivad eraelu puutumatumust.

- Vargamäe asus väga ilusas kohas – see oli esimene asi, mida märkasin bussist välja astudes. Hiljem sain rabamatkal nautida metsa ja looduse ilu, mis jäi juba enne silma.
- Mind lummas Vargamäe maastik ja loodus, tekkis lõunaestililik tunne – väga karm elu ja palju tööd nagu siinmail.
- Vargamäele jõudes tuli tuttav ette stseen, kui Andres ja Krõõt uude koju sõitsid. Tee viis üle soosilla, maastik oli jube. Majapidamine jättis uhke mulje, tundus nagu majapidamised mujal Eestis, ainult sauna polnud. Kaev oli kaugel ja vee tuppa tassimine nõudis pingutust. Raba oli nii märg, et ei tohtinud sammugi laudteest kõrvale astuda, ilma et jalad märjake ei saaks. Kirik oli uhke, kirikuaed ja orel püüdsid pilku, kuulsime ka need „veart kellad“ ära. Käisime veel Paides A. Pärdi pargis, lõunastasime Paide Ühisgümnaasiumis – toit oli väga maitsev, kool ilus ja moderne.
- Mind üllatas, et Hansenite kodus olid muldpõrandad, kuna isa Peeter arvas, et ikka läheb põrandale vett maha, nii et laudpõrandad võivad mädanema minna. Kui pereliikmed end pesid, siis pidid nad seda tegema samas vees: esimesena isa, siis ema, seejärel lapsed. Ma ei kujuta ettegi, et praegu võiks nii olla. Lastele, kes ei käinud veel koolis, polnud põhjust jalanõusid muretseda, nad jooksid talvelgi paljajalu ringi ja

hüppasid lumehange. Tammsaare isa oli range mees, kui lapsed läksid salaja peole, pani ta ukse kinni ega lasknud neid sisse, ent lastel olid oma viisid, kuidas siiski tuppa pääseda. Mul oli seda juttu väga tore kuulata, sest isegi tol ajal hiilisid lapsed salaja välja ning tegid igasugu krutskeid.

- Minu arvates on Tammsaare muuseum liialt moderne. Uus peamaja oli täis tehnikat, see ei sobi minu arvates antud paiga olemusega kokku. Vanaaegsed hooned andsid sootuks teist informatsiooni: külmad savipõrandad ja madalad laed viitasid sellele, et inimesed olid vanasti lühemad ja palju karastatumad – tänapäeval on peaaegu igaühel põrandaküte ja oma tuba.

Vanemuise Väikses majas etendus „Prohvet ja idiot“

Autor: Jonas Jonasson (rootsi ajakirjanik ja kirjanik, tema debüütromaanist „Saja-aastane, kes ...“ sai üleöö bestseller, „Prohvet ja idiot“ ilmus Rootsis 2022. a-l)

Lavastaja: Ain Mäeots

Kunstnik: Iir Hermeliin

Dramatiseering: K. Jalasto, A. Mäeots, L. Ots

Laulusõnad: Aapo Ilves, Genka (Henry Kõrvits), L. Ots

Sisukokkuvõte. *Automajade parkimisplatsil kohtuvad autodidaktist astrofüüsik Petra, kelle arvutuste kohaselt on kohe-kohe käes maailmalõpp, ning meisterkokk Johan, kes valmistab jumalikult süüa, ent tema arusaamine maailma asjadest on... pehmelt öeldes küündimatu. Nendega liitub 75-aastane Agnes, tegus daam, kes valdab imeliselt internetis raha teenimise kunsti. Lahti läheb pöörane teekond, kus miski ei lähe nii, nagu kavatsatud, ent viib veidra reisiseltskonna kokku paljude selle maailma*

vägevatega, nagu näiteks president Barack Obama, ÜRO peasekretär ja teised.

(<https://www.vanemuine.ee/repertuaar/prohvet-ja-idioot/>)

- Pärast Vargamäe-külastust läksime teatrisse, see oli imeline lõpp toredasti alanud päevale. Kiidan näitlejaid, kes tegid suurepäraselt tööd. Mulle väga meeldis, kui erinevad kõik tegelased olid: Johan selline rumalavõitu, Petra tema täielik vastand. Etendusel sai palju nalja, tore, et seda mõistsid kõik saalisviibijad. Ka lavakujundus väärrib kiitust – kõik oli hästi läbi mõeldud.
- Etendus oli meelelahutuslikus mõttes huvitav: ajas naerma, ehmatas, isegi jahmatas vahepeal, lugu üllatas kogu aeg, ent ei kandnud mingit sügavat mõtet. Maailma lõpu puhul saanuks rääkida armastusest, sõbrusest või elumõttest, kuid kõige olulisemad teemad jäid teisejärguliseks. Etendusel oli nii palju võimalusi vaatajaid kõnetada ja mõtlema panna, selle asemel tehti nalja, ja see kurvastas mind.
- Etenduse žanr oli teekonnakomöödia, see oli lavastatud jutustavas laadis, nimelt oli Johan kohanud prohvetit, kes teatas, et maailm lõpeb 12 päeva pärast. Nii ei läinud, aga ennustus tõi kaasa uskumatuid olukordi. Naljad olid väga head ja vaimukad. See oli pigem noortetükk, kuna kasutati rohkesti inglise keelt.
- Tegelaskujud olid mitmekesised: naivne Johan, närviline Petra, kelmikas Agnes jpt. Tehisintellektiga loodud fotod tegid loo vägagi tänapäevaseks. Isegi kui pidada lugu kentsakaks, oli etendus siiski humoorikas vaatamine.
- Mulle meeldis, et näitlejad tegid veidi koostööd ka publikuga, mis elavdas teatrikülustust. Bussis arutati, et nii mõnelgi (k.a minul) tekkis soov etendust uuesti vaatama minna, sellest muljetati kogu tagasitee.

- Etenduse teises pooles hakkas mind värvikale huumorile vaatamata häirima Venemaa tuntud poliitikute pilamine. Seadsin küsimärgi alla välja toodud näite, sest SRÜ pole ainus korrumppeerunud riik. Kiidan näitlejate huumorisoont, suhtlust ja ansamblimängu.
- „Prohvet ja idiot“ ei ole näidend, mida minnakse vaatama, et näha head ja mõjukat lugu. Süvenesin naljadesse – mõned neist olid pisut mõttetud küll – ega mõelnudki enam millelegi muule. Lihtne lugu, ent huvitav ja humoorikas.
- Etenduse mõte jäi mulle segaseks, ent oli väga omamoodi – ühest etendusest sai justkui mitu elamust, sest teemasid oli nii palju.
- Etendus tegi lennureisi palju lõbusamaks. Pealkirja põhjal oletasin, et see on Dostojevski laadis igav ja kurb tükk. Mul on rõõm öelda, et ma eksisin täielikult, sest ma pole kunagi ühegi etenduse jooksul nii palju naernud. Naljad olid tänapäevased ja kõigile arusaadavad. Näitlejad olid super, eriti peategelast kehastanud Oskar Seeman. Ma polnud ammu teatris käinud ning olen tänulik, et selline tore kogemus võimaldati. Tekkis kohe tuju uuesti teatrisse minna.
- Lugu oli sürrealistlik ja kaasahaarav. Palju oli kasutatud Hollywoodi filmidest laenatud tsitaate. Minu lemmiktegelaskuju oli Agnes (Merle Jääger), see oli tore ja pisut absurdnegi, kui osav internetis surfaja väärikas eas Agnes oli. Kohati oli heli liiga tugev, see muutus pikapeale painavaks. Minu lemmiketenduste järjestuses saab „Prohvet ja idiot“ auväärse II koha.

PIIRIDETA KIIRUS: EESTI QUAD-KROSSI TIIM VALLUTAS NELJANDA KOHA MAAILMA TUGEVAIMATE SEAS

LOORE KORBUN, G2B

*Quad*ide Rahvuste kross (ingl Quadcross of Nations) on iga-aastane rahvusvaheline suurvõistlus, kus osalevad erinevate riikide neljarattaliste mootorrattaste võistkonnad, ning on *quad*ide motokrossi kõige prestiižikam võistlus. 2024. aastal toimus see Tšehhis Loketis. Eestit olid esindamas nii külghorviga mootorrattad kui *quad*id. Rahvuste krossi korraldus ei ole päris sarnane tavaliste motokrossidega, mis mujal korraldatakse. Iga riik saab võistlusele võistkonna, mis koosneb kolmest sõitjast, kes jagunevad kolme gruppi: A, B ja C.

Rahvuste kross koosneb kvalifikatsioonivõistlusest ning kolmest võistlussõidust. Kvalifikatsioonisõitude eesmärk on selgitada välja võistlussõitude stardijärjestus ja maksimaalselt 15 meeskonda/riiki, kes saavad võistlussõitudes osaleda.

Kvalifikatsioonisõitudes sõidavad kõik grupid eraldi: kõigepealt A-, seejärel B- ja viimasena C-grupp. Arvestusse läheb kolmest sõidust kaks paremat ning nende põhjal arvestatakse riikide paremusjärjestus. Võistlussõite on kolm, rajale läheb korraga kaks gruppi, seega sõidavad koos A ja grupp B, järgmises B ja C ning viimasena C ja grupp A. Stardipuu valik toimub kvalifikatsioonisõitude tulemuste järgi. Tiim, kes kvalifikatsioonipäeval võitis, saab stardipuu esimesena valida. Kusjuures, võrdsuse tagamiseks teevad kõik riigid kvalifikatsiooni tulemuste põhjal ühe sõitjaga stardipuu valiku ära ja alles seejärel saab koha valida tiimi teine sõitja.

Fotod: L. Korbuni erakogu

Kui Eesti näiteks võidab kvalifikatsioonis esikoha ja riike on stardis 15, siis üks Eesti tiimi sõitja teeb valiku esimesena ja teine teeb valiku 16ndana. Tulemuste arvestusse läheb 6 sõidu tulemusest 5 paremat. Punktid liidetakse kokku ja saadakse riikide paremusjärjestus. Kui kõik kohad kokku liita, on tulemuseks 41 kohapunkti. Sellest arvestatakse kehvem tulemus maha, antud juhul lahutatakse 22. koht maha ning tulemuseks on 19 punkti. Saadud punktide põhjal moodustatakse riikide paremusjärjestus ning vähima punktiarvuga riik on võitja. Kui peaks juhtuma, et punktid on võrdsed, siis vaadatakse, milline tiim on kõikide sõitude peale rohkem esi-, teisi, kolmandaid, neljandaid või viiendaid kohti saanud. Kui seis on ikka võrdne, siis vaadatakse, milline tiim on saanud rohkem paremaid kohti teises võistlussõidus. Eelneva võrduse korral vaadatakse, milline tiim on saanud rohkem paremaid kohti esimeses võistlussõidus. Kui jätkuvalt on tulemus võrdne, siis jääb tulemus viiki.

Eesti *quad*-tiimil olid väljas 29-aastane **Kevin Saar** (nr 16), 17-aastane **Rasmus Sõna** (nr 17) ja 17-aastane **Karl Robin Rillo** (nr 18). Küsisin Rillolt, millised on ootused nädalavahetuseks, ja ta vastas: „Ootused on suured, kiirus on hea ja vastupidavus samuti ning tiimi osas tunnen end tugevalt, nii et kui õnne on ja tehnika alt ei vea, siis loodame poodiumile saada.” Tingimuste kohta, milles sõit toimus, lisas Rillo, et vihm on raja teinud küllaltki tehniliseks.

Eestil läks laupäeval ehk kvalifikatsioonipäeval hästi: Kevin Saar, kes võistles A-grupis, teenis välja teise koha. Rasmus Sõna (B-grupp) kümnenda ja Karl Robin Rillo sõitis ennast C-grupis teiseks. Esimese päeva lõpuks tõusis Eesti seega vapustavale teisele kohale. Kahjus ootas pühapäeval, võistluspäeval eesti poisse ees ebaõnn. Esimene sõit, kus sõitsid Saar ja Sõna, oli kõikidele riikidele raske, kuid selleks, mis ootas ees Eestit, polnud keegi valmis. Esimene

märk ebaõnnest oli, kui Sõna sai stardipulga alt startida viimaste hulgas. Sõna tegi väga ilusa sõidu, kuniks jõudis lätlase taha ja rajal tekkis keerukas olukord, mistõttu tema masinal tekkisid tehnilised probleemid. Kahjuks pidi ta sõitma lõpuni aeglasemalt, kui soovis.

Ebaõnn ei lõppenud: paar ringi enne sõidu lõppu purunes Kevin Saare *quad* – tuli leppida 25. ja 26. kohaga. Rillo ja Sõna olid aga võitu koju toomas. Sõit oli ilus ja Rillo tuli rajalt maha uhke kolmanda kohaga, kaotades ameeriklastele ja võites sekundilise eduga Argentinat ja Itaaliat. Kolmandaks sõiduks olid mehaanikud korda saanud ka Saare masina. Päeva viimast sõitu alustasid Saar ja Rillo. Kevin Saar alustas kolmandana, Rillol nii hästi ei läinud: ta pidi alustama võistlust keskelt, kuid see ei takistanud teda ja ta sõitis ennast kolmandaks. Saare teekond neljanda kohani polnud küll kerge, kui katki läks tagarehv, kuid vaatamata sellele suutis ta oma positsiooni hoida. Eesti mehed tulid rajalt maha ja edasi jäi vaid oodata üldtulemusi.

Eesti telgi ees olid kannatlikult ootamas nii eestlased kui ka välismaalased. Punktid jäid itaallastega viiki, kuid kahjuks pidime tunnistama esimeses sõidus tekkinud tehniliste probleemide tõttu itaallaste paremust ja leppima neljanda kohaga. See on küll väga hea saavutus 15 riigi hulgas, kuid nii napilt poodiumilt välja jääda oli raske. Siiski said eestlased poodiumil ära käia, kuna Euroopa arvestuses saime auväärselt 3. koha. Küsisin Karl Robin Rillolt, kuidas jäi tema selle aasta tulemustega Rahvuste krossil rahule: „Oleks võinud paremini minna, kuid kokkuvõttes tasub rahul olla, sest tegin kõik endast oleneva ja sain kirja kaks head tulemust, kuid tehnika ja tiimisport tekitab palju võimalusi eksimusteks ja kahjuks sel nädalavahetusel ei vedanud. Jääme, medalid kaelas, järgmist hooaega ootama.”

ÕPETAJATE PÄEV

Õpetajate päev kulges sel aastal pisut teises võtmes. Hommik algas traditsiooni kohaselt aulas võimu üleandmise rituaali ja õpetajate tänamisega.

Noor direktor Ats Uder suhtus direktoriametisse nagu proovikivisse: õhtuks on selgus majas, kas ta on 12 kooliaasta jooksul aru saanud, kuidas olla õiglane liider. Uue juhi sõnutsi ei torka õpetajaid kõrvalt jälgides üldse silma, et õpetajaamet võiks ränk olla. Vastupidi, see töö tundub lausa *fun* olevat. Osata enda üle naerda on huumorimeele tiptase. Kuna professionaalid saadeti kohvikusse tunnivaba päeva nautima, tuletas verisulis direktor oma „alluvatele“ ja õppuritele meelde, et neist oleneb, kui mõnusaks see pahupidi koolipäev kujuneb.

Pärastlõunal saabusid pisut väsinud moega algajad õpetajad ja teatasid, et nemad annavad võimu hea meelega tagasi, kuna said teada, et **seisus kohustab**, ja neid kohustusi oli liiga palju, kõigi ülesannete loetelu, mis õpetaja täitma peab, ei leia isegi Riigi Teatajast. Nõnda siis teatasid noored, et nemad lasevad kiiresti jalga, et

vabaduse maitse suhu saanud õpetajad ei jõuaks ümber mõelda; lubasid esmapäeval, kui *status quo* on taastatud, ikka koolijütsi rollis püsida.

Koolimaja oli ühes tükis, töö tehtud; ei laekunud kaebusi ei õpilaste ega noorte pedagogide kohta. Taas kord leidis tõestamist väide „Head lapsed, need kasvavad vitsata“.

„SÕNARÄND“ VÕRU GÜMNAASIUMIS – „ET SÕNA LÄHEKS LEVIMA!“

LIIS-LOREEN SEPP, 12H

10. oktoobril, mis ühtlasi on ka soome kirjanduse päev ja Aleksis Kivi, „Seitsme venna“ autori sünnipäev, kohtusid meie kooli abiturientidega eesti kirjanikud Maimu Berg, Igor Kotjuh ja Hugo Vaher (Urmas Jaagusoo). Kohtumine toimus traditsioonilise eesti kirjanike tuuri „Sõnaränd“ raames, mis tänava toimub juba kaheksateistkümnendat korda. Programmi korraldavad Eesti Kirjanike Liit ja Eesti Rahvusraamatukogu. „Sõnaränd 2024“ raames külastab Eestimaa eri paikade raamatukogusid ja gümnaasiume 18 kirjanikku.

Maimu Berg on eesti kirjanik, tõlkija ja ajakirjanik, keda kirjandusvaldkonnas peetakse hilisdebütandiks, sest oma esimese teose kirjutas ta alles üheksakümnendatel. Ta on näinud aastakümnete jooksul erinevaid inimesi ja kirjanikke, samuti enda loomingu muutumist ajas. Berg arutles kohtumisel selle üle, kuidas on muutunud praegune aeg eesti kirjanduses – uhked raamatupoed, kirjanikud koolides ja raamatukogudes –, võrreldes 90ndatega. Kirjanduspilt oli siis väga maskuliinne, vaid üksikud

naiskirjanikud (nt Viivi Luik, Lilli Promet, Mari Saat), toob ta välja põhilise erinevuse. Bergi sõnul hakati alles taasiseseisvumise järel avastama Baltikumi kirjandusmaailma ning vastavalt kirjaniku keeleoskusele kutsuti teda esinema ka välisriikidesse. Maimu Berg meenutas põnevaid seiku nii Saksamaa- kui Soome-reisidelt. Ta rääkis, kuidas ühes koolis esinemist oodates kõnetas teda direktor, pärides, kelle ema ta on. Maimu Berg vastas: „Julia ema.“ Direktor ütles seepeale: „Oi, Julial on nii palju probleeme, et me peame sellel teemal pikalt rääkima.“ (M. Bergi tütar Julia Laffranque on õigusteadlane ja jurist; Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik 2011–2020.) Soome kirjandusmaastikuga on M. Berg eriti lähedalt kursis, sest töötas 20 aastat Soome Instituudis. Selgus, et ta lemmikteosed on A. Dumas' romaan „Kolm musketäri“ ja A. Kivi „Seitse venda“, mille põhjal Soomes kirjutati „7 koera“, et teose ideestik tänapäeva lugejale suupärasemaks muuta.

Hugo Vaher on kirjanik, suur muusikasõber ning rokk-kultuuri ja punkmuusika asjatundja. Vaher tutvustas lähemalt Eesti 90ndate subkultuuri, Eesti vabanemisaega võõra võimu alt ning oma noorusaega, kui ta alustas neljateistaastaselt koos sõpradega punkbändi tegemist. Öölaulupidude ja punkarite toel kasvas tema eneseteadlikkus ning huvi punk-muusika vastu. Ta rääkis ka toleaeegsest sõnamängust „käia Moskva all“, mis tähendas kohvik Moskva ees kogunemist. See on Eesti-aegne legendaarne kohvik Kultas, mis nõukogude ajal nimetati ümber pealinna Moskva järgi. Nii tekibki allusioon, nagu oleks korraldatud sõjaline aktsioon „pealinna“ vastu. Oma esimese kitarri ostis ta kahekümne rubla eest, mille teenis suvemalevas. Nende bänd oli teatud ringkondades väga menukas, esinemisi oli palju. Sellest perioodist on ta kirjutanud ka raamatu „Punk ei ole surnud“, mille

kirjutamise ajend oli soov luua film, mis kõnetaks noori, kuid stsenaariumikirjutajana ei tundnud ta end kindlalt, sestap valis hoopis n-ö kirjandusliku stsenaariumi kirjutamise. H. Vaheri sõnutsi toetab kunst kunsti, selle mõtteni jõudis ta arutelus Tammsaare romaani „Tõde ja õigus“ lugemise üle: koolis õnnestus tal hinne saada teost lugemata, ent T. Toomi mängufilmi mõjul luges ta kõik viis osa läbi ega kahetse.

Igor Kotjuh on Võru juurtega poeet, luuletõlkija ja kirjandusteadlane. Tema mõtiskles kohtumisel selle üle, kus asuvad luule piirid. Kirjanik ei tea iial, kus ta tekstid kõlama hakkavad, sest kirjanikuamet on kõige üksildasem amet maailmas, väitis Kotjuh. Ta vajab oma tööks vaid ruumi ja kirjutusvahendit, kuid kui kirjanikel avaneb võimalus kohtuda rahvaga, siis on see nõnda erinev harjumuspärasest, et mõjub väga kõnekalt.

Igor Kotjuh tutvustas äsja Vilniuses Valgevene kirjanike korraldatud raamatumessi, kuhu ta oli kutsutud esinema. Mess sümboliseerib kirjandusmaailma ühtsust ja kokkuhoidmist, vaatamata keerulistele poliitilistele olukordadele. Kotjuh tutvustas oma hea sõbra humoorika valgevene poeedi Andrei Hadanovitši luulet ja luges ette tema luuletuse „The Poetry Centre“. Luulekeskuses loevad oma tekste 1 leedi ja 4 džentelmeni (kõik prosaistid), 4. džentelmeni tekst kõlas nii: „Kogu õhtu jooksul ei loetud luulekeskuses ette ühtki halba luuletust.“ Poeet rääkis ka sellest, kuidas täiesti tavalises uudises on peidus luuletus, jaga tekst ainult ridadeks ja valmis ta ongi, nt „Juutum Kesk-Eestis, Paide linnas“ (lk „Sireenid ja sähvatused“, 2022): karantiini tõttu ei lubatud isa sünnitusmajja, ta tõi haigla ette tõstuki ja „sööstis koos lilledega kolmandale korrusele“. Samas kogus on lk 45 luuletus „kõigepealt luule“, mille puhul kommentaarid on üleliigsed. Google'i otsingusse on trükitud „marie“, masin on sättinud maailma

asjad tähtsuse järjekorda – 1. Marie Under, 2. Marie Curie ja 3. Marie Claire.

Kohtumine kirjanikega oli sisukas ning kaasahaarav, tekkis interaktsioon publiku ja esinejate vahel. Igor Kotjuhi sõnul on sellistel kohtumistel oluline osata kõnetada erinevat publikut ja loengu lõpuks võisid kõik tõdeda, et see eesmärk sai täidetud. Positiivsel noodil lõpetas Maimu Berg tõdemusega, et noorte teadmised kirjandusest polegi nii kasinad, kui räägitakse.

Vasakult: Igor Kotjuh, Maimu Berg, Hugo Vaher. Foto: Liis-Loreen Sepp

TÖÖVARJUPÄEV PEAMINISTRI JUURES

UKO THOR KUND, G2B

Neljapäeval, 23. oktoobril käisin töövarjupäeval Eesti peaministri Kristen Michali juures. Sellise haruldase võimaluse sain tänu sellele, et peaministri elukaaslane Evelin Oras on minu sugulane. Suvel rääkis suguvõsa kokkutulekul neile koolist ja töövarjupäevast ning Kristen pakkus välja võimaluse varjutada teda. Päeva jooksul käisin Reformierakonna juhatuse koosolekul, Riigikogu infotunnis, seejärel Jürgen Ligi umbusaldamise üritusel. Päeva lõpetas kohtumine Eesti olümpiasportlastega.

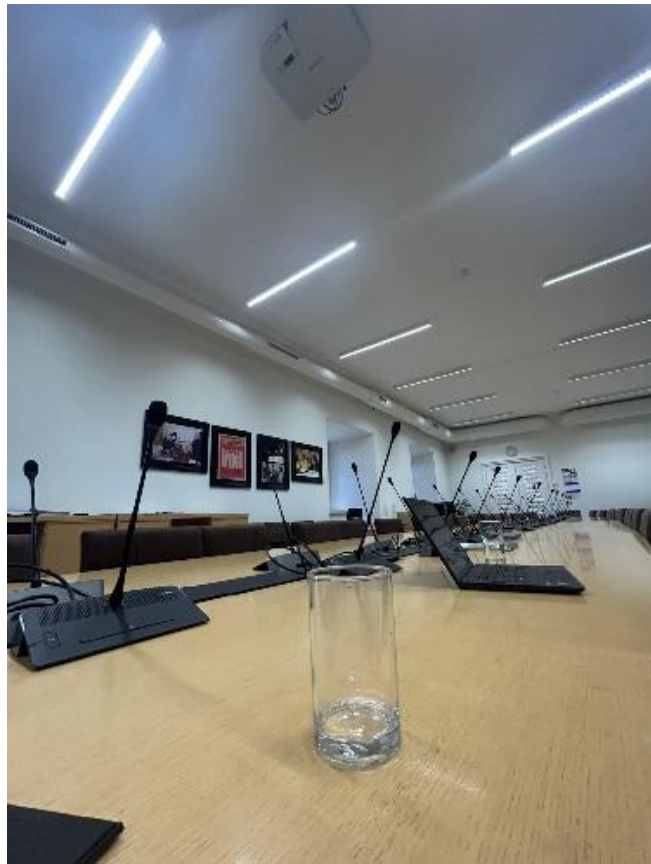
Päev algas kell 11.20 Reformierakonna kontoris, kus kohtusin peaministri nõuniku Eliise Kuusiga, kes juhatab mind konverentsiruumi, kus oli lõppemas Reformierakonna juhatuse koosolek, millel sain osaleda pisut hiljem, sest alguses oli koosolek kinnine. Koosoleku lõppedes tervitasime peaministriga, peale väikest vestlust kiirustasime Toompeale Riigikogu infotundi.

Kell 12 algas Riigikogus Jürgen Ligi umbusaldamine ja infotund. Jälgisin toimuvat fraktsiooni kabinetis ja Riigikogu rõdult. Oli üpris huvitav vaadata, kuidas opositsioon esitas fraktsioonile teravaid küsimusi seoses Jürgen Ligi väljaütlemistega. Infotunni ajal tutvustas Eliise Kuus mulle Riigikogu hoonet, käisime söögisaalis ja jalutasime niisama ringi. Kui infotund kell kaks lõppes, saime jälle kokku peaministriga, kellel oli vahepeal kõht tühjaks läinud, niisiis suundusime Riigikogu sööklasse suppi sööma. Meiega ühines Eesti Vabariigi välisminister Margus Tsahkna, kes uuris, kust ma pärit olen ja mis koolis ma käin. Supp söödud, võttis Kristen jäätise ja jalutasime Stenbocki majja.

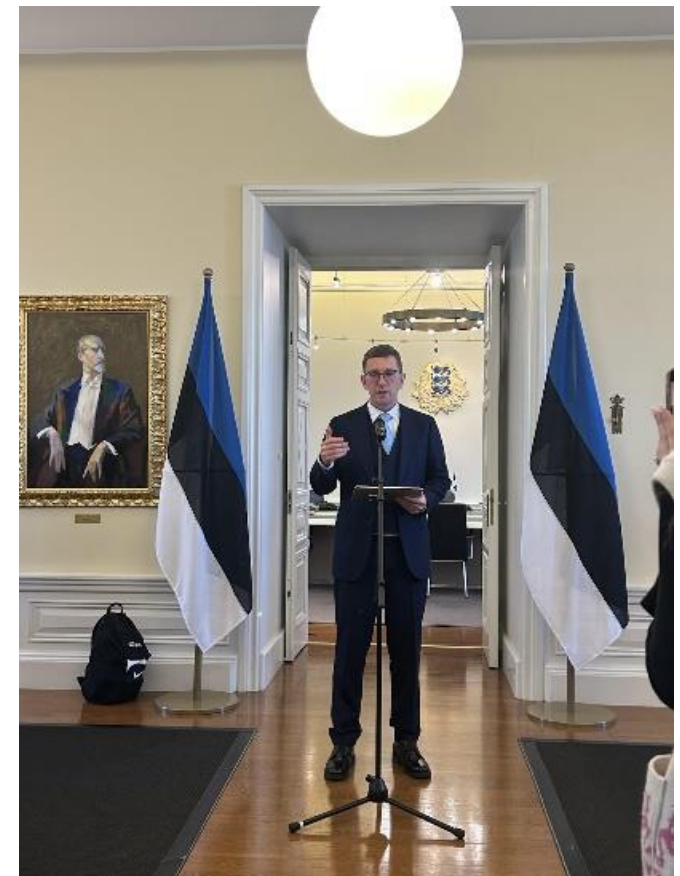

Stenbocki majas oli peaministril aega vastata minu küsimustele seoses tema ametiga ja aidata mul täita töövarju tööleht. Vestlus temaga andis mulle hea ülevaate, millised teemad ja küsimused praegu Eestit ja Eesti valitsust kõige enam mõjutavad. Ka aitas see mul saada aru riigi prioriteetidest ja igapäevaste küsimuste lahendamise

protsessist. Muljet avaldavad on peaministri keskendumis- ja tööviime, sest samal ajal tuleb tegeleda väga paljude eripalgeliste probleemidega.

Kell kolm saabusid Stenbocki majja vastuvõtule Eesti olümpiasportlased. Üritusel kohtusin ka endise Eesti ja nüüdse värske Eesti Olümpiakomitee presidendi Kersti Kaljulaidiga. Peaminister pidas kõne, kus ta tänas Eesti olümpiasportlasi heade tulemuste eest. Pärast ajas peaminister sportlastega juttu, tehti ühispilt ja siis tulime koos peaministriga ürituselt ära. Täna sooja vastuvõtu eest ja ütlesin kõigile head aega.

Sain tänu töövarjupäevale uue kogemuse võrra rikkamaks, ka andis see mulle hea võimaluse edastada nii mõnigi oma arvamus ja seisukoht. Paranes ka minu arusaam riigivalitsemise protsessi keerukusest ja sellega kaasnevast vastutusest. Peaminister omalt poolt julgustas mind olema aktiivne ja ettevõtlik, ta rõhutas, et on äärmiselt oluline ka see, et noored tunneksid huvi riigiasjade vastu ja tooksid tulevikus oma energia ja ideed ka poliitikasse.

Täna peaministrit ja tema bürood vastuvõtu ja huvitava päeva eest!

JOHANNESPÄEV

6. novembril võeti taas kord 10. klassi õpilased ametlikult kooliperre vastu. Toimunust annavad ülevaate G1C klassi kassipojad.

Hommikul anti meid omanikele üle, ütlesime kiisuvande ja saime korralduse „suhelda“ teisiti, nt ütleme tere asemel „Mjäu!“, tantsiti-mängiti.

Lõunaajal pidi kogu klass käest kinni hoides rõnga algusest lõppu saama. Mängisime kalameest, lõngakera ja „Aliast“, lemmikmänguks kujunes see, kui meid aeti sõlme, sellest oli päris keeruline riviks tagasi saada. Siis võtsime ringi ja üks abituuriumi noormees keerutas nõõri, millest pidime üle hüppama, kui said pihta, olid mängust väljas.

Pärast tunde anti vanne, läbiti takistusrada ja kuulati klasside ettekandeid, need olid nii vahvad. Meie klass valis esitamiseks ABBA „Money, money, money“, mille sõnad kohandasime oma klassiga. Kirjutasime päevast luuletuse. Mängisime mängu, kus pidi õhupalliga laua alt läbi roomama, seejärel toolist üle hüppama, toolile ronima ja valju häälega „Mjäu!“ hüüdma. Lõpuks saime kätte koolimärgid ja oleme sellest saati VG täieõiguslikud õppurid.

- Perenaised rietasid mind lillast kilekotist tehtud vesti ja lasksid kaht suurt ja rasket veepudelit kogu päev kaasas kanda. Päev oli teistsugune ja huvitav.
- Minu omanik oli keegi noormees, kes ei rääkinud sõnagi, ei andnud ülesandeid ega dekoreerinud mind. Ühistegevused päästsid päeva.
- „Jumal“ Rasmus kandis minu toidulaua eest hoolt: teipis käe ümber kilukarbi ja vobla, kaela sain papist sildi. Johannespäev oli tore, keegi ei võtnud mõnda nalja liiga südamesse.
- Omanik Ats varustas mind kollaste prillide ja sokkide, sildi ning põdramuutisiga. Pidin tegema kükki, kui keegi paitas, kokku sai neid vähemalt 25. Naljaks oli vaadata, mida kõike omanikud olid välja mõelnud. Mul vedas – Ats polnud väga karm peremees.
- Meist sai teibi abil kolmik, tegelikult oli see liiga lihtne, oleks võinud midagi põnevamat välja mõelda. Üsna ebamugav on olla kinni kellegi küljes, kes on pisut pireda loomuga.
- Pidin kandma seelikut, kandsime klassikaaslasega 19-kilost kotti, mis väsitas õlad päris ära. Päev oleks toredam saanud olla vaid sel juhul, kui tunde poleks olnud 😊. Klassidevahelised mängud pakkusid nalja ja lusti.
- Minu arvates olid teistel leebemad omanikud kui mul: pidin 20-kilose kotiga tegema jõuharjutusi.
- Karoliina ja Marta panid mulle pähe peomütsi, kaela havai lillekee, sain ka passi, kus oli kirjas, et võin tundides magada (selleks otstarbeks sain padja ka). Lõunaajal tõi Karoliina mulle kröbinaid. Arvan, et minuga oldi liiga leebe, aga mul oli sellele vaatamata ikka tore päev.
- Karmo oli minu jaoks muretsenud kollase liiklusvesti, kinnitas seljale saatanatiivad, ninale sättis naljakad

valge raamiga prillid ja andis paki hiirekujulisi komme, mida pidin sööma, kui kõht korisema hakkab.

- Olin Lasse MÕISA-kass. Olin kohustatud iga mjäu eest kükki tegema ning kommi vastu andma. Selga sain paksu kasuka (issand, see oli nii paks, et *karol olõss kah lämmi olnu*).
- Hardi-Joosep joonistas mulle vurrud, rietas prügikotti ja riputas kaela sildi: „1 pai = 2 mjäu-kükki“. Vahetundides pidi rääkima nalju ja sööma mandariini (koos koorega).
- Olin Lasse, mitte mõisahärra, kass. Tema halastas mulle: ei dekoreerinud ega kiusanud mingil viisil.
- Birjo teipis meid Liisbetiga kokku, aga see ei kestnud kaua, sest meil on eraldi tunnid; seljale sain sildi „1 pai = 1 kükk“.
- Sain Birjolt väikese sinise seljakoti, sildi „1 pai = 1 kükk + mjäu“. Päev oli lõbusam kui tavaliselt, palju erinevaid kostüüme ja nalja sai kõvasti.
- Maron ja Heiko andsid ülesandeks kanda kaasas kassiliiva ja silti „1 pai = 1 kosmonaut“; selga sain prügikoti, millele kinnitati „retsijate“ nimed; huuled värviti punaseks, mis oli tegelikult väga naljakas, nina alla vurrud ja laubale tähed **H** ja **M**.
- Fred ja Andro maalid mu näo kollaseks ja teipisid mind Madise külge kinni. Pidime tegema kätekõverdusi ja iga õpetajaga selfi, tantsima, laulma. Jäin „jumalatega“ väga rahule – nendega oli lõbus.
- Gregoril oli 2 kassi – mina ja Simo (A-klassist) –, pidime jooma maasikamaitsetise kõrre abil kassikausist piima. Pähe sain oranži paruka ja päka alla piiksuva mänguasja. Vahva ja tore päev oli.
- Sten ja Sven kaunistasid ujumisprillide, kaelakee ja nende näopiltidega. Minuga kinni teibitud klassivend sai päikesepillid, ujumisrõnga. Meil oli ka papist silt,

millel omanike nimed ja näod ning telefoninumber, juhuks kui peaksime kaduma minema või pahandust tegema. Kassipojakogemus oli tore, olen õnnelik, et sain selle päeva kaasa teha.

- Martin andis mulle prillid, kätised ja lillelise kaelaehte.
- Mia ja Berta panid meid päeva jooksul tegema erinevaid „tiktokke“; minul oli seljas kollane pidžaama ja peas pardiga nokkmüts; klassiõel kollane kittel ja müts. Päev erines tavalisest koolipäevast, oli huvitav ja lahe, naerda sai palju.
- Minu omanik pidi poole päeva pealt ära minema, aga ta ei jätnud mind unarusse, vaid saatis telefonitsi ülesandeid.
- Fred ja Andro värvisid meid kohe hommikul kollaseks, pidin neile luuletuse kirjutama ja kommi viima. Käsklustele tuli vastu vaidlemata alluda, vastasel juhul ootasid kätekõverdused. Pidin keset sööklat vihtuma tantsu ja Tiktoki trendikat laulu laulma. Olime kinni teibitud, õnneks tuli õp Salakka tund ja hindeline töö, nii et meid päästeti lahti. Mulle meeldis, kuidas Andro ja Fred meiega tegelesid: ei olnud liiga alandav, samas sai siiski retsitud.

Kui ma oleks kassioomanik, siis ostaks väga suure T-särgi, paneks sinna sisse oma kassi ja kellegi veel, keda ta valib endale kaaslaseks; teibin nad kätt pidi kokku ja teen meigi; annan 40-kilose koti selga ja igal vahetunnil vaatan, et nad teeks kätekõverdusi. No kassid peaks ikka neljakäpukil ringi käima 😊. Minu kassipoeg peaks näiteks päeva jooksul tühjaks jooma 5-liitrilise kaljapudeli (jagada võib). Oleksin noorte vastu leebe, kui oleksin 12. klassis. Oma kassile paneks selga erinevaid lahedaid riidesemeid.

Vaadates teisi „jumalaid“, siis ise „Jumal“ olles, oleks kiisule hullemaid ja raskemaid katsumusi välja mõelnud. Ehiksin oma kassi korralikult ära ja laseksin tal sotsiaalmeediasse

midagi naljakat postitada. Kassipojale kinnitan kindlasti sildi minu nimega, põnevad aksessuaarid, liiga palju ei piina, aga nalja võiks ikka saada.

QUANTUM

SIGRIT PETTAI, G2C

Esmaspäeval, 18. novembril toimus Võru Gümnaasiumis Kagu-Eesti riigigümnaasiumite ühine reaal- ja loodusainete teaduspäev **Quantum**, kuhu lisaks meie kooli õpilastele oli osalejaid tulnud ka Valga ja Põlva riigigümnaasiumist. Hommikul kogunesid kõik aulasse, kus osalejatele pakuti pirukaid, seejärel jagati õpilased kolmestesse võistkondadesse nii, et ühes võistkonnas oleks üks õpilane igast koolist.

Kohe alguses pidi end proovile panema füüsikas, milles oli vaja osata leida keskmisi kiiruseid ning tunda mitmesuguseid mõõtevahendeid. Sellele järgnes keemia, kus iga võistkond sai kätt proovida katse läbiviimises, lahendada tuli ka huvitavaid arvutusülesandeid. Kindlasti kõige rohkem loogilist mõtlemist ning taipu nõudsid matemaatikaülesanded. Lahendada tuli nii sudoku kui ka leida salapäraseks jäänud hüüdnume levitajad.

Pärast lõunapausi, mil ka Põlva ning Valga õpilastel oli võimalus nautida meie kokkade valmistatud toitu, algas bioloogia, mis hõlmas väga suurt hulka teemasid. Ülesandeid oli nii zooloogia, geneetika kui ka ökoloogia valdkonnast. Viimaseks katsumuseks oli geograafia, kus lisaks kivimite tundmisele tuli paika panna nii madal- kui kõrgrõhualad ning tunda pildi järgi ära Euroopa paigad.

Võistluse lõppedes polnud päev veel siiski läbi. Taas koguneti aulasse, kus toimusid mitmesuguseid põnevad tegevused, näiteks jaotati meile pildid ning pidime muusika lõppedes võimalikult kiiresti paarilise leides maha kükitama. Seda korrati nii kaua, kui järele oli jäänud vaid üks paar. Proovile pandi ka joonistamisoskus. Kõige lõpus oli

autasustamine, kus iga õppeaine parimatele jagati teemakohaseid auhindu.

Meie koolist osalesid Quantumil Oliver Keel (G1A), Taavi Reiljan (G1A), Paul Peeter Randvere (G1A); Matthias Möttus (G2C), Sigrit Pettai (G2C); Mairit Laanesaar (12R), Markel Hanimägi (12R), Marie Martine Lupp (12L).

Foto: Carol Koger

	I võistkond	II võistkond	III võistkond	IV võistkond	V võistkond	VI võistkond	VII võistkond	VIII võistkond	IX võistkond
Füüsika	21	37	27	29	28	22	30	29	25
Keemia	37	33.5	26.5	21	33.5	27	44	32.5	39
Bioloogia	58.5	56	46.5	56.5	50	46	62.5	52.5	71
Matemaatika	16	10	20	21	30	19	29	25	15
Geograafia									
10.klass	Paul Peeter Randvere	Oliver Keel	Taavi Reiljan	Kristo Reiljan	Ly Sandra Solbaja	Markus Kaarli Kaasik	Joonas Leis	Mihkel Haidak	Markus Kahre
11.klass	Eliise Marie Int	Laura Ojasaar	Eliisa Villako	Pilleriin Palok	Matthias Möttus	Sigrit Pettai	Elina Kortel	Mikk Süsta	Eldar Golikov
12.klass	Yuliia Kaminska	Eke Egor	Riko Pähno	Henri Vana	Daniel Martin Šott	Richard Uibo	Markel Hanimägi	Mairit Laanesaar	Marie Martine Lupp

BETTI ALVERI LUULEPÄEVAD 2024 „TÄHETUND“

ELISABETH KIITSAK, G2C

22. novembril käisime Jõgeva Kultuurikeskuses esinemas Betti Alveri luulepäevadel. Üritus on nime saanud poetessi luulekogu „Tähetund“ (1966) järgi. Sellega aitasime kooliõel Emily Luiksaarel tema praktilist tööd teha. Meie trupp koosnes kuuest Võru Gümnaasiumi G2 klassi õpilasest, meid juhendasid Markus Truup ja Ester Allas.

Sündmuse tunnuslause oli „Meie silmades säravad sädemed...“, kõigil truppidel tuli luua 15-minutiline lavastus Anna Haava (1864–1957) luulest. Kohal olid tuntud eesti näitlejad, kes andsid esinejatele punkte ning juhendajatele tagasisidet.

Kohale jõudes ootas meid juba esimene katsumus: pidime leidma ise üles oma ruumi, kus enne etenduse algust olla. Valvelauast öeldi, et peame minema lava taha, kus on meile valmis pandud ruum, aga seintel puudusid sildid, mis meid õigesse kohta oleksid juhatanud. Pidime ise orienteeruma, õnneks nägime teisi truppe ning saime neile järgneda. Lõpuks leidsime ilusti üles õige riietusruumi – see asus täpselt lava taga.

Meie etendus „Tule tagasi“ keskendus ühe tegelase sisemisele teekonnale, peegeldades tema erinevaid emotsionaalseid seisundeid. Meie kehastasime tema hirme, lootusi, lapsepõlve ja unistusi. Kuigi tema meid ei näinud ega kuulnud, väljendasid meie liikumine ja hääled just tema mõtteid.

Konkursil osales väga palju erinevaid truppe, kes olid oma lavastustega väga palju vaeva näinud. Neil oli oma lugu rääkida ja sõnum kuulajatele-vaatajatele, tänu sellele

erinesid nad teineteisest. Saime ise ka nautida ja vaadata teiste esinemisi, see oli huvitav. Oli lihtsamaid ehk nendest sai hästi aru, oli emotsionaalseid, aga ka rõõmsaid; mõnest oli keeruline aru saada. Nägime nii palju erinevaid lahendusi ja mõtteid, kuidas jutustada ühe luuletuse sisu etenduse kaudu. Konkursi korraldus oli hästi läbi mõeldud: riietusruumid asusid täpselt lava taga, korraldajad olid abivalmis ning lavatagune tiim oli mõistev ja sõbralik.

Õppisime, et lihtsuses peitub võlu: meie lavastus oli sügavamõtteline, seega oli meie riietus ühevärviline ja puudusid uhked rekvisiidid. Pealtvaatajatele meeldis see väga, sest lõpetasime valju aplausi saatel. Meie juhendaja tuli pärast meile tagasisidet andma ja see oli väga positiivne. Ta rääkis meile, et esinemine tekitas temas külmavärinaid ja et me saime suurepäraselt hakkama.

Ees: E. Kiitsak, E. Kapp, E. Luiksaar. Taga: K. C. Tamberg, S. Bondartšuk, M. Mõttus. Foto: Ester Allas

Saime kogeda midagi täiesti uut ja huvitavat. Minu jaoks oli see käik üsna väsitav, sest päev algas juba 8.30 hommikul ja tagasi jõudsime õhtul kella 18.00 paiku. Üritus venis pikaks, sest et truppe oli palju ning peaaegu pärast igat etendust oli ette nähtud paus ehk aeg, mil järgmine trupp saaks lava valmis panna. Olin õnnelik, et sain kaasa aidata lennukaaslase praktilisele tööle ja tänu sellele sai tema positiivse tagasiside.

Konkursi interjööri element. Foto: Elisabeth Kiitsak

JÕULUPIDU „KINGIME MÄLESTUSI“

Võru Gümnaasiumi 10. jõulupeol taaslustati kümnendi jooksul koolis juhtunu. Õhtut juhtis Margus Vaher, kes tuletas meelde tööka, et „hetke vaid mõni mälestus kestab“. Ta palus pidulistel jagada teistega oma lemmikmälestust VG-st – selgus, et klass sõitis koju ja jättis õp Oksana üksi metsa; unustamatu elamuse said Pegasuse külastajad loominguilise kollektiivi Kadrõ Tšudes videot „Für Oksana“ vaadates; fantastiline tunne oli Seminari väljakul uisutada.

G1A alustas algusest, sellest, kuidas 2014/2015 hakati ehitama maja: kanti hiiglaslikke legoklotse kokku ja „kõike muud, mis vaja“. Hoone valmis, algas konkurss „VG otsib superõpetajat“ – komisjoni valvsa pilgu eest käisid läbi pr Schwarzenegger, Ludmilla Gudzilla jt superõpsid. Ilmaimet tuli vaatama isegi haridusminister, kes lükkas kogemata (?) ümber võimlaprojekti ja lahkus lubadusega: „Lugege mu huulilt – me ehitame võimla taas üles!“ (Naer saalis.)

2015/2016 (G1B) läks sisuline töö lahti – sisseastumiskatsed panid noored hüüdma: „Oo-mai-gaad! Pole lootustki – küsiti korrutustabelit!“ Ometi said klassid komplekteeritud ja vaatajate silme all hakkas keerlema meeleto karussell nähtust-kuuldust: muusikal „Kiviaja

Kalle“, linnapea Anti Allas kõnelemas, segakoori „O on ümmargune...“, talveball, Ameerika suursaadik, Hanno Pevkur, Maris Lauri, südamlük soov „Palju õnne, väike põnn!“.

2016/2017 (G2C) laiendas haaret, heites lisaks koolielu seikadele pilgu ka maailmas toimuvale: USA-s valiti D. Trump presidendiks, Eesti poliitikas tõusis tippu „must hobune“ K. Kaljulaid, aasta õpetajaks valiti K. Kenk.

2017/2018 (G2A) viis publiku Joel Ostrati korraldatud „muinasjutulisele õhtusöögile“, kooli väisas president Kersti Kaljulaid, valikaine „Eurovisiooni laulud“ kontsert oli

klass omaette, avades ukse läbi aegade meeli puudutanud laulude maailma.

2018/2019 (G1C) kajastas selle õppeaasta tähtsündmusi, üks neist kahtlemata muinasjuttudele üles ehitatud jõulupidu, lisaks vaimustav valikaine Queeni lauludest, liitlasvägede esindajatega kohumine, teepidu koolis, Kagu-Eesti riigigümnaasiumide kevadball Sangaste lossis, kus muusikat tegid ansambel Curly Strings ja REHA (kooli ansambel); spordipäev Kubijal.

12H klass teadis, miks ja kuidas kool 2019/2020 (tegelikult ikka kogu maailm) pausile pandi: viie aasta eest mõtlesid „patsiga poisid“ seitsme maa ja mere taga välja Zoomi, aga rahvas ei tahtnud seda sugugi kasutama hakata. Mis teha? Õnneks keegi tundis kedagi, kes tundis kedagi, ja palus

kaugel Hiina sõbral midagi välja mõelda – Covid-19 tuli (Rasmus Koort), kool kolis virtuaalmaailma ja Zoom sai miljonäriks. Õnneks jõudis koolipere vahetult enne *lockdown*'i nautida vaimustavat muusikali „Grease“.

12R klassi „Reaalvisioon“ taaselustas hetked, mil avalikkuseni jõudis info, et aasta kool 2020 on Võru Gümnaasium. Traditsiooni kohaselt tehti tollal „Terevisiooni“ saade tunnistuse pälvinud koolist. Kõlama jäid repliigid „värvikas nii mõneski mõttes“, „kass on kass“, „kui koolil on kass, ei saa koolil halvasti minna“; kohvitassi kiri „Õpilaste pisarad“, pinksimäng, päevauudiste tõlgendamine. Ilus üritus lõppes puändiga: haridusminister lahkus majast, Jura kohvimasin kaenlas.

Õpetajad edastasid 2021/2022 toimunu rahvalaulu „Oh, sa vainõ valgõ jänes“ võtmes, ainult et aru andmas oli haavikuemanda asemel koolikass Johannes II. Küll oli tal alles kiire aasta, kus kassikene kõik ära ei käinud: Erki Koordi loengul, vihtus labajalavalssi, osales jõulupeol, sõbrunes Pegasusel luulehobuga, ajas Karula looduslaagris linde taga, tantsis hästi vaikselt *silent disco*!l, uuris välja, et uus saksa keele õps oli sel ajal Jaapanis, uus dire aga Tarvastus.

Saate „Aasta kõlab tuttaval“ (2022/2023) juht M. Raud tõi kuulajate-vaatajate ette õpetajaid; koolis käis ansambel Puuluup; EVK (ettevõtlikkuskalkulaator) uus tulija oli takistusrada; aasta teoks valiti õpilasfirma MiISpray.

Eelmise aasta (2023/2024) jõulupeo teema oli „Me armastame VG-d“, õhtut juhtis Eda-Ines Etti. Muu hulgas otsiti vastuseid küsimustele „Milline liik õpetajaid on välja suremas?“ ja „Milline uus huviring tekkis sel õppeaastal?“. (Õige vastus: klassijuhataja ja ETNA – tütarlaste rahvatantsuring) Saime teada, et TikTok on saatanast!

Vahepaladena said peolised jagada oma mälestusi VG-st, korraldati anekdootide rääkimise võistlus, mängiti Kahooti.

Aitäh idee autoritele Mia Joannale ja Berta Elysele, helitehnikutele Mildredile ja õp Aarele. Plaani aitasid ellu viia koolielu korraldaja Maivi Liiskmann ja direktor Karl Kirt.

VG jõuluaktus toimus sel aastal Võru Katariina kirikus, mille õhustiku võtab ilusasti kokku poetess L. Tungal:

„Südame nii soojaks tegi

siiras jõulutunne.

Rõõmsaid pühi nendelegi,

keda veel ei tunne!”

SPORT

DISCGOLF

Selgi aastal korraldas MÕIS Kubijal *disc golfi* turniiri, millel esindas igat klassi kolmeliikmeline võistkond.

I koht – 12H (Rasmus Märtin, Jakob Kirs, Karmo Karro; skoor +14)

II koht – 12L (Hardi-Joosep Kongo, Harlis Heliste, Richard Tupp; skoor +15)

III koht – 12R (Andro Pall, Trond Herman Meier, Ats Uder; skoor +37)

MALE

Maleturniir toimus 14.–18. oktoobril pikkadel vahetundidel, igat klassi esindas vähemalt üks õppur (EVK üritus), mängiti 10/0 minuti süsteemiga, mõlemal mängijal oli kasutada 10 minutit, viigi puhul toimus uus mäng 1/0 minuti süsteemis. VG uueks malemeistriks krooniti **Markus Saia** (G2B), II koht **Andri Vendelin** (G1C), III koht **Riho Mäesaar** (G2B).

Vasakult: Andri Vendelin, Markus Saia. Foto: Fred Kõlli

VÕRKPALL

5. novembrist algas VG-s võrkpalliturniir, VKrK saalis mängiti kell 17.15 neljal päeval (5., 7., 12. ja 14. novembril).

Võistkond koosnes 8 liikmest: väljakul oli 3 neidu + 3 noormeest (2 varumängijat, noormehed võisid ka vähemuses olla). Alagrupid moodustati suundade alusel.

Reeglites lepiti kokku järgmiselt:

- mängitakse maksimaalselt 3 geimi;
- geim mängitakse 25 punktini;
- noormehed ei hüppa neidudele blokki;
- hüppelt ei tohi servida;
- kohtunik juhib mängu ja tema otsust ei vaidlustata.

Pingelises heitluses võitlesid end pjestaalile G1A (I koht), 12R (II koht) ja 12H (III koht).

SAALIHOKI

I koht – 12R

II koht – 12L

III koht – G1B

Ajakava					
Teisipäev (07.01)		Neljapäev (09.01)		Teisipäev (14.01)	
17:15	12R - G2C	17:15	G1C - Õpetajad	17:15	A1 - B1
17:30	12H - 12R	17:30	12L - G1A	17:30	B1 - C1
17:45	G1B - Õpetajad	17:45	G1B - G1C	17:45	C1 - A1
18:00	G2C - 12H	18:00	G2A - 12L		
18:15	G1A - G2A				

Alagrupid		
A	B	C
G1C	12R	G2A
G1B	G2C	12L
Õpetajad	12H	G1A

KABE

Palju õnne meie kabeturniiri võitjatele!

1. koht Markus Saia
2. koht Rasmus Koort
3. koht Lota-Lee Lehemets

VALIKAINED

VALIKAINE – MATK HAANJA MAASTIKEL

EGERT MATTIAS EICHE, G2B

21.–23. oktoobril toimus Võru Gümnaasiumis sündmus, millest võttis osa väike grupp õpilasi. Tegemist oli kolmepäevase matkaga, mille eesmärk oli puhata, loodust nautida ning mõneks ajaks meediast irduda.

Võru Gümnaasiumi õpilased suundumas matkale. Foto: Ede Pähn

Matka trajektoor

Matk algas Võru Gümnaasiumi eest, jalutasime läbi linna Kubijale, kus tegime esimese peatuse. See jäigi meie ainsaks jalutuskäiguks mööda asfalti, ülejäänud teekond kulges mööda maastikke. Kubijalt alates läbisime vaid metsaradu, mis viisid meid Haanja poole, kus asus meie esimese päeva lõpp-punkt.

Teisel päeval alustasime liikumist juba varahommikul, võttes suuna Kirikumäe poole. Kaardi abil me sinna ka jõudsime. Üritasime orienteeruda lühemaid teid pidi, aga sellest hoolimata kulus päralt jõudmiseks palju aega.

Kolmandal ehk viimasel päeval oli vaja saada Kirikumäelt Illi bussipeatuseni, kust liinibuss meid linna viis.

Matkateekonna kogupikkus oli umbes 45 km. Paremini orienteerudes, st otsemaid radu leides oleksime võinud jõuda sihtmärgini 40 kilomeetriga.

Toitumine

Nagu ikka, vajab tegutseja energiat, eriti matkal, kus energiakulu on pidevalt suur. Seetõttu olimegi varustanud ennast batoonide, sooja tee ning joogiveega, mida pauside ajal nautida ja kehale turgutuseks pakkuda. Lõunasöögid olid meil endal kaasas, õhtusöögi valmistasime lõkkel ühisvarudest.

Lõunaajal olid tavaliselt menüüs nuudlid või vorstikesed, minul oli kaasas üks MRE (militaartoidupakk) ning pasta, mille ma esimesel päeval kaasmatkaja kinda peale ajasin ja seega mõne väärt suutäie kaotsi lasin.

Õhtusöök valmistati ühisvarudest: esimesel päeval oli õhtusöögiks makaroniroog, teisel tangupuder. Soe toit maitstes külma ilmaga väga hästi.

Minu kui uustulnuka kogemus matkal

Kui nüüd päris aus olla, siis matk mulle tõesti meeldis. Esimesel päeval oli tunne selline, et peaks hoopis koju tagasi minema. Teisel harjusin juba ära – kui olime sihtpunkti jõudnud, tegin ka kiire supluse Kirikumäe järves. See oli mõnus ja karastav. Seltskond oli tore ning looduskeskkond puhas.

Foto: Ede Pähn

NEIDUDE RAHVATANTS

GERLI KARI, G2A

Esimese perioodi valikainete nädalal osalesin neidude rahvatantsurühma ETNA proovides. Kursuse juhendajad olid meie kooli õpetajad Piret Hordo ja Oksana Aasa. (Nende eesnime silpidest koosneb ka meie rühma nimi). Kursuse eesmärk oli õppida 2025. aasta suvel toimuva tantsupeo tantse. Lisaks õppisime ka tantsu, millega plaanime esineda jõuluaktusel.

Esimestel päevadel keskendusime tantsupeo etteastetele, mis kujunes omaette väljakutseks. Kuid meie andekad neiud pole allaandjad ja kolmanda päeva lõpuks olid selged „Vürtsikas Mai“ ja „Mari lugu“. Tänu sellele oli kahel viimasel päeval põhitähelepanu aktuse tantsul. Õnneks saime sellegi selgeks ning, sallid kaelas, harjutasime, kuidas õues tantsida.

Ka vahepausid möödusid lõbusalt: mängisime kaarte või tuletasime meelde eelmiste tantsupidude tantse; ajaviiteks „pidasime“ ka pulmi ja „lahutasime abielusid“.

See oli väga huvitav ja meeldiv nädal. Üks tark neiu Elo lausus kunagi kuldsed sõnad: „Lõpuks sai lõõtsa saatel hopserdamisega ning „baroksete“ käeliigutustega hakkama iga „karamelli kuninganna“.“ Praegu tagasi mõeldes tunnen isegi igatsust. Tahan julgustada kõiki neidusid liituma meie rühmaga, olenemata sellest, kas oled kunagi mõnesse rahvatantsukollektiivi kuulunud või mitte – peamine on huvi olemasolu.

VAIMSE TERVISE IMPRO

ANNALIIS ADAMSON, G2A

Valikainete nädalal osalesin kursusel „**Vaimse tervise impro**“, meid juhendas vaimse tervise spetsialist Minni-Aia Utsal, temaga liitus improkomöödia edendaja Kevin Karlson. Nädala jooksul õppisime erinevaid seoseid vaimse tervise ja improkomöödia vahel ning proovisime ennast impromängude teel väljendada. Mis seos siis ikkagi on vaimsel tervisel ja improkomöödial?

Improkomöödia aitab inimestel väljendada oma emotsioone ning maandada stressi. See tegevusvorm loob turvalise keskkonna, kus saab nalja ning võimaluse arendada oma loovust, mis on vaimse heaolu jaoks väga oluline. Nädala alguses seadsime kõik endale eesmärgid, mida püüame nädala jooksul täita, ning panime kirja meie grupi reeglid. Need aitasid meil luua ühtsemat keskkonda ning üksteisega kogu aeg arvestada. Iga päev tegime erinevaid improharjutusi ja mängu, et õpiksime erinevas olukorras toime tulema, teistega arvestama ning kasutama oma fantaasiat ja loovust. Impromängude puhul on äärmiselt oluline vaba ning kiire mõtlemine ja teistega arvestamine. Kogesime palju ootamatuid ning põnevaid olukordi, mida üritasime impro toel lahendada. Päeva lõpus saime ülesande teha kodus üks väike harjutus ning koostada eneserefleksioon, mida järgmisel päeval teistega jagada. Meie kursus lõppes õpilaste endi kogemuse analüüsiga möödunud nädalast, mis tuli teistele ette kanda.

Tänu juhendajate toetusele ja innustamisele julgesime öelda seda, mis iganes meil pähe tuli, ning teha vigu, sest viga on kingitus. Kursuse vältel hoolitsesid juhendajad selle eest, et kõik hetked oleksid täis nalja ja naeru ning

mängulisi ülesandeid. Juba mõne päevaga sai meist üks väga äge seltskond, kus kõik olid üksteise suhtes austavad ning toetavad. Foto: Annaliis Adamson

Seda kursust iseloomustab lause: käib töö ja vile koos. Oli väga meeldejääv ning arendav nädal, kus saime arendada oma improvisatsiooni- ja suhtlusoskust. Kokku sai üks vägev kamp, kes haaras igast olukorrast kinni ning laskis lendu oma mõtted ja ideed. Julgen seda valikainet kõigile soovitada, sest see annab juurde väga palju julgust, loovust ja enesekindlust, mida pole kunagi liiga palju.

Foto: Kevin Karlson

LOOMEELU VÕRU LINNAS

RAGNE RAAMAT, G2C

Esimesel perioodil ATE loomekeskuses toimunud valikaine „**Loomeelu Võru linnas**“, mille juhendaja oli kultuurikorraldaja ja loomekeskuse eestvedaja Kristel Onno, pakkus õpilastele võimalust tutvuda Võru linnas elavate ja töötavate kunstnike ning loovettevõtjate igapäevaelu, töökeskkonna ja loominguprotsessiga.

Esmaspäeval toimus tutvumisring, kus rääkisime nii endast kui ka kultuurist Võrumaal. Juhendaja näitas meile erinevaid ruume. Majatuuril õnnestus meil vestelda ka mõne ATE loomekeskuse majalisega. Kursuse esimene tegevus oli keraamika, mida juhendas Urve Konksi. Keraamik andis lühiülevaate keraamika ajaloost, saviliikidest, erinevatest põletamistemperatuuridest ning õpetas, kuidas tuleb saviga ümber käia, kuidas seda käsitseda. Igaüks meist sai valmistada endale meelepärase kruusi. Ülesanne ei olnud aga nii kerge, kui esmapilgul tundus, kuna kruusi äär ja sein ei tohtinud tulla liiga õhukesed ega ka liiga paksud.

Teisipäeval võttis meid vastu tekstiili- ja taimetrükikunstnik Janika Solmann. Ta tutvustas meile oma igapäevatööd, rääkis, kuidas jõudis sellealani ning mida taimetrükk endast kujutab. Seejärel trükkisime taimedega siidkangale, millest valmis sall.

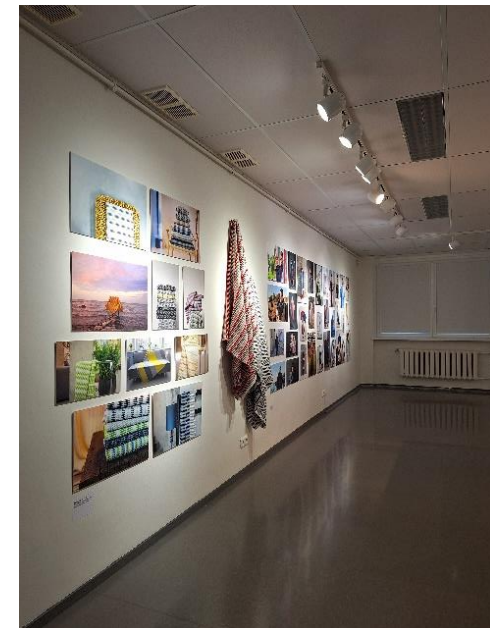
Kolmapäeval külastasime koos galerist Jaana Huulega Vana-Võromaa Kultuurikoja galerii disaininäitust „Tuba kolme uksega“, Võru Linnagalerii fotonäitust „Theia“ ning kaht maalinäitust: „Hispaania värvid“ ja „Ajaaken“. Pärast silmaringi avardamist valmistasime nahakunstnik Eleriin Seimi juhendamisel veisenahast rahatasku ja võtmehoidja.

Selle käigus jagas nahakunstnik meile ka näpunäiteid, kuidas materjali kokku hoida.

Neljapäeval õppisime makrameekunstniku Ene Palu ateljees Moodne Makramee selgeks põhisõlmed ning tegime taimehoidjaid/jõuluehteid. Loovagentuuris Poolpäev analüüsisime tänaval märgatud plakatite tugevusi ja puudusi. Seejärel sai igaüks oma oskused proovile panna ning luua silmapaistva kultuuriplakati.

Reedel glasuurisime ja värvisime angoobidega (niiskele või ettepõletatud saviesemele kantav keraamiline mass e lobri) oma tasse. Valikaine lõpetasime tagasivaatega kursusele ning andsime nii suulist kui ka kirjalikku tagasisidet. Lisaks tutvustas juhendaja Kristel Onno loomevaldkonnas edasiõppimise võimalusi Eestis.

Kursus oli huvitav ja sisukas, kuna proovisin iga päev midagi uut, millega varem polnud kokku puutunud, minu käelised oskused arenesid ning boonuseks sain pea igal päeval juua palju kosutavat teed. Samuti oli „Loomeelu Võru linnas“ hea vaheldus mõttetööle, mistõttu soovitan seda valikainet kõigile, kes tahavad ajule puhkust pakkuda, end hingeliselt ja vaimselt turgutada või endale oma kätega eriliselis esemeid valmistada ja meisterdada.

RAHVATANTS

MARLEE MARK, G2C

Hopseri algajate rühm harjutas Võru Kandles, meid juhendas Anne Tolk. Eesmärk oli õppida põhisamme ja -võtteid, korrata talvetantse, mida esitame detsembris Võru Keskväljakul toimival talvetantsupeol, ning teha ettevalmistusi 2025. aasta tantsupeoks.

Treening algas soojendusharjutustega ja lõppes venitamisega, et ka järgmisel päeval oleksime võimelised tantsima. Tegime harjutusi põiale, põlvele, varvastele ja hüppeliigesele. Õnneks keegi ennast ei vigastanud ning nädal sujus.

Kursuse vältel õppisime vahetus-, valsi- ja polkasammu, erinevaid asendeid ning jooniseid, näiteks sulgvõte, vallasvõte, ahel, sõõr, äraspidine vikkell, balletiasendid ja palju muud. Lisaks õppisime erinevaid hüpakuid, reinlenderit ning alustasime tantsu „Sõrmõlugu“ õppimist, millega esineme juba jaanuaris Lätis.

Päevad väsitavad, kuid neist oli ka kasu. Tegime võhmaharjutusi, mis võtsid kõik läbi, aga armas Anne lasi meil pärast kurnavat pingutust puhata. Kursus lõppes sellega, et kõik valisid endale rahvatantsu, mida tuli analüüsida ja ka teistele kursuslastele tutvustada.

Mina jäin enda valikainega väga rahule, kuna saime paarilisega sammud selgeks ning tantsupeole mineku osas on samuti kindlam tunne. Soovitan julgelt Hopseriga liitumist kõigile rahvatantsu armastajatele, kuna olen juurde saanud mitmeid põnevaid kogemusi, näiteks osalemine tantsuetenduses, kus mängisin pearolli, ning lisaks kindlustab rahvatants uued tutvused kogu eluks.

GOLDBERGI MASINA EHTAMINE

MARTA PARV, G2A

Valikaine esimesel päeval keskendusime Rube Goldbergi (1883–1970) ja tema elu tundmaõppimisele. Rube Goldberg oli tuntud oma keeruliste, kuid lõbusate masinate poolest, mis lahendasid lihtsaid ülesandeid keerulisel moel. Pärast teoreetilist osa asusime tööle oma ideega. Iga õpilane pidi välja mõtlema 20 ideed, kuidas võiks ehitada

oma Goldbergi masinat. Seejärel leidsime paarilise ja panime koos kokku detailse tegevuskava. Valminud plaanid tuli klassile esitleda, igaüks sai tagasisidet ja jagas oma mõtteid. Meid juhendas õp Reet Järvpõld.

Järgmisel päeval hakkasime masinaid ehitama. Võtsime kodunt kaasa erinevaid materjale ja tööriistu, mida masinate ehitamiseks vaja võis minna. Valikaines osales seitse õpilast, mistõttu tuli ühel meist töötada täiesti üksi, samal ajal kui teised said paaris toimetada.

Kolmandal päeval jätkus ehitamine. Klassiruumides valitses tüne ja loov atmosfäär, iga õpilane keskendus oma masinale. Ehitusprotsess esitas väljakutseid ja ootamatuid takistusi, kuid õpilased näitasid üles visadust ja loovust, et oma masin toimima saada. Päeva jooksul tekkis hetki, kus oli vaja katsetada erinevaid lahendusi ning leida alternatiivseid teid, et masinad töötaksid täpselt nii, nagu planeeritud.

Viimasel päeval keskendusime masinate viimistlemisele ja testimisele. Tegime viimased parandused ja seadistused, et masinad töötaksid sujuvalt. Seejärel filmisime pealtvaatajate pilgu all toimuvat protsessi. Esitlustel näitasid õpilased, kuidas nende masinad töötavad, ja selgitasid, milliseid samme nad ehitamisel järgisid. Pärast

filmimist kogunesime uuesti, et arutada projekti õnnestumisi ja väljakutseid. Õpilased ja juhendaja jagasid oma muljeid, arutledes, mis neile meeldis ja mis oleks võinud paremini minna. Tagasiside oli positiivne ning kõik tõesid, et kogemus oli õpetlik ja huvitav.

Mulle meeldis see valikaine väga, sest see erines oluliselt teistest valikainetest. Goldbergi masina ehitamine oli lõbus ja loov tegevus, kuigi mõnikord tekitas ka pinget, eriti kui midagi ei töötanud nii, nagu plaanitud. Juhendaja ja kaasõpilased olid aga väga abivalmid ning toetasid üksteist kogu protsessi vältel. See oli ainulaadne kogemus, mis õpetas meile nii tehnilisi oskusi kui ka meeskonnatööd ja probleemide lahendamist. Kindlasti jääb see projekt meelde kui üks põnevamaid koolikogemusi.

ESIMESE PERIOODI TEGIJAD

12R klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Mia Mai Huik

12L klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Renata Safina

12H klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Marta Kivilo

G2A klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Kadrija Anna Prangele

G2B klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Reigo Treier

G2C klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Matthias Mõttus

G1A klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Oliver Keel

G1B klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Markus Kont

G1C klassi I perioodi tegija
on 2024/2025. õppeaastal

Alfred Hurt

VAATA ROHKEM PILTE SIIT!

Koolilehe fotod, mille autorile pole viidatud, on pärit [kooli fotogaleriist](#).

	E	T	K	N	R	L	P	E	T	K	N	R	L	P	E	T	K	N	R	L	P	E	T	K	N	R	L	P	E	T	K								
September					30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Oktoober		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							
November				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
Detsember						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31			
Jaauar			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31						
Veebruar						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28						
Märts						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31			
Aprill		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30								
Mai				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31					
Juuni						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
Juuli		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							
August					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				

	Nädalavahetus
	Vaheaeg, riigipüha
	Valikkursuste nädal
	Arvestuste nädal
	Ümbervastamise aeg

Õppenõukogud
12.12.24, 20.03.25, 11.04.25, 05.06.25, 18.06.25

Kursuste kavade esitamine/täiendamine
06.09.24

Sooritamata tööd saab õpilane järele vastata õpetajaga kokku lepitud ajal (üldjuhul kümne tööpäeva jooksul, kuid enne kursusehinde väljapanemist) pärast õpilase kooli naasmist. Mitterahuldavat hinnet saab õpilane ümber vastata õpetajaga kokku lepitud ajal (üldjuhul kümne tööpäeva jooksul, kuid enne kursusehinde

Erandid 12. kl õpilastele: * kolmanda perioodi kursused lõppevad 11. aprillil 2025. a; * kolmanda õppeperioodi kursusehindeid ümber vastata ei saa; * täiendav õpe toimub 21. aprillist 3. juunini 2025. a.

Õpilaste vanemate koosolekud
05.09.24 (G1), 10.09.24 (G2 ja 12. klassid)

Lisainfo: gymnaasium@voru.edu.ee

Õppeperioodid
I periood: 1.09-1.12.24
II periood: 2.12.24-9.03.25
III periood: 10.03-9.06.25

Arvestused
18.-22.11.24
17.-21.02.25*
19.-23.05.25 (v.a 12. kl)

* - 12. klassile toimuvad osaliselt õppetunnid

Valikkursused
25.-29.11.24
3.-7.03.25
26.-30.05.25 (Võru kursus / riigikaitse)

Koolivaheajad
21.-27.10.24
23.12.24-05.01.25
24.02-02.03.25
14.-20.04.25 (v.a 12. kl)
10.06-31.08.25 (v.a 12. kl)

Gümnaasiumi lõpueksamid
CAE inglise keel - 22.03.2025
eesti keel (kirjalik) - 14.04.25
inglise keel (kirjalik) - 05.05.25
inglise keel (suuline) - 06.-07.05.25
matemaatika (kirjalik) - 21.05.25
koolieksam - 02.06.25

Kursusehinnete väljapanemine (tavaline koolipäev)
18.11.24, 27.11.24 (arvestused), 29.11.24 (valikkursused)
17.02.25, 05.03.25 (arvestused), 07.03.25 (valikkursused)
10.04.25 (12. kl III periood ja kooliastmehinded)
19.05.25, 28.05.25 (arvestused), 30.05.24 (Võru k, moodulk)

Kursushinnete väljapanemine perioodi keskel (kaks kursust perioodis) (tavaline koolipäev)
09.10.24, 15.01.25, 9.04.25 (v.a 12. kl)

Kursusehinnete järele- ja ümbervastamine (tavalised koolipäevad, v.a 9.-17.06.25)
18.11-10.12.24, 17.02-18.03.25, 19.05-03.06.25 (v.a 12. kl)
9-17.06.25 (G1 ja G2 täiendav õpe)

Ümber vastatud kursusehinnete väljapanemine
11.12.24, 19.03.25, 04.06.25

UPT (G2 õpilased)
okt algus - teema(valdkonna) ja juhendaja kinnitamine
nov algus - töö laiendatud kava esitamine
18.11.24 - töö laiendatud kava kaitsmine
04.02.25 - töö esimese versiooni esitamine juhendajale
18.03.25 - töö teise versiooni esitamine UPT koordinaatorile
mai algus - töö esitamine eelkaitsmisele, eelkaitsmine
mai lõpp - lõpliku töö esitamine, retsenseerimine
03.-04.06.25 - kaitsmine

Olulisemad üritused (vt lisaks kooli üldtööplaani):
30.08 infotunnid õpilastele
02.09 õppeaasta avaaktus (kooli siseünel)
24.09 sügisene spordipäev koos EWERSiga
25.09 õppekäik (12. kl õpilastele)
01.10 kooli sünnipäev
04.10 õpetajate päev (lühendatud tunnid)
06.11 johannese päev (kõik tunnid toimuvad)
18.11 Quantum
29.11 Võru maakonna Haridusfest 2024
19.12 jõulupidu
20.12 jõuluaktus (lühendatud tunnid)
06.01 kooli nimepäev
30.01 eesti kirjanduse päev
13.02 omaloomingukohvik Pegasus (kuupäev muutunud)
14.02 sõbrapäev
21.02 EV107 aastapäeva aktus
märts vilistlaskuu
07.03 vilistlaste kokkutulek ja pidu
17.-21.03 õpilasarjutamise nädal
10.04 12. kl tuttipäev (kõik tunnid toimuvad)
11.04 12. kl viimase koolikella aktus (G1 ja G2 tunnid toimuvad)
06.05 parimate õpilaste ja nende juhendajate tänuüritus
23.05 kevadine spordipäev (G1 ja G2 õpilastele) (kuupäeva muutunud)
06.06 kooliaasta lõpuaktus (G1 ja G2 õpilastele)
02.05, 09.06 iseseisva õppe päev (G1 ja G2 õpilastele)
20.06 12. kl lõpuaktus (kell 14.00, kooli siseünel)
august infotunnid õpilastele

DICTUM FACTUM

Toimetus ootab pilte ja kaastöid
aadressil:

vesta.pille@voru.edu.ee

Väljaandja: Võru Gümnaasium

Seminari tn 1, 65608 Võru

Tel 5898 5104